

BARCELONA

Núm. 45 març 2005
1,50 €

EDUCACIÓ

I és que totes les gallines estan enamorades
del gall, i aleshores menys la LLOLA

I es pregunten
si no de resultes és la més inoça?

4 NOTÍCIES

- Mou-te en bici
- Primera Jornada d'Educació i Municipis
- XVII Mostra de Programes Culturals
- Èxit de públic al Saló de l'Ensenyament
- Cicle de concerts al Conservatori Municipal de Música
- Diàlegs del Projecte Educatiu de Ciutat
- Un segle d'escola a Barcelona
- VII Jornada sobre Esport Escolar
- Pacte Nacional per a l'Educació

6 SOM XARXA

Obrint camins
L'IES Josep Pla consolida el projecte socioeducatiu al barri d'Horta

8 OPINEM

Parlem de la sexualitat
Reflexions i opinions de nois i noies al voltant del sexe

10 A FONDS

Igualtat, diversificació i projecte educatiu
Mariano Fernández Enguita

13 PERSONATGES

"Centrarem els esforços en la llei catalana d'educació"
Marta Cid, Consellera d'Educació, repassa un any de trajectòria i els reptes de futur

16 PROJECTE EDUCATIU DE CIUTAT

Pacte de la comunicació per l'educació
El compromís per la creativitat i el respecte envers els valors

19 ASSOCIACIONS

Lectura fàcil
Un suport per a les persones amb dificultats lectores

20 RECURSOS

Aprendre amb el cinema
Cinescola deconstrueix el llenguatge cinematogràfic a l'aula

22 CONSELLS ESCOLARS

Treball en comú
El model de participació dels Consells Escolars Municipals de Districte de Barcelona

24 BCN A L'ESCOLA

Totes les mediterrànies del món
Un passeig didàctic pel Jardí Botànic de Barcelona

26 CIUTATS EDUCADORES

La nova carta
Un repàs als principis actualitzats de les Ciutats Educadores

28 CIUTAT

Territori, escola i empresa
10 anys del Consell de la Formació Professional de Barcelona

30 UNA MICA DE TOT

▪ Hem llegit... ▪ Lectura
▪ Convocatòries ▪ Tira còmica

www.bcn.es/educacio

BARCELONA EDUCACIÓ
Tercera època

Consell editorial
Marina Subirats
Cinquena tinenta d'alcalde i regidora d'Educació

Manel Blasco
Gerent de l'Institut d'Educació

Teresa Eulàlia Calzada
Directora de Planificació Educativa i Coordinació Territorial

Daniel Resines
Director de Formació Professional i Transició al Món del Treball

Ignasi García de la Barrera
Director adjunt de Planificació Educativa i Coordinació Territorial

Toni Martorell
Director de Serveis Educatius

Teresa Salvadó
Directora de Recursos i Serveis Generals

Casimir Macià
Director de Centres Educatius Municipals

Carme Turró
Secretària del Consell Escolar Municipal

Pilar Figueras
Secretària de l'Associació Internacional de Ciutats Educadores

Direcció
Eva Martínez-Picó

Consell de Redacció
Lídia Marsol
Departament d'Organització i Sistemes d'Informació

Jordi Arnal
Oficina del Projecte Educatiu de Ciutat

Isabel Boix
Direcció de Planificació Educativa i Coordinació Territorial

Ignasi García de la Barrera
Direcció de Planificació Educativa i Coordinació Territorial

Daniel Resines
Direcció de Formació Professional i Transició al Món del Treball

Emili Pérez
Direcció de Centres Educatius Municipals

Dolors Cabrera
Direcció de Centres Educatius Municipals

Marta Carranza
Direcció de Serveis Educatius

Dolors Casanovas
Projecte d'Innovació i Qualitat de la Pràctica Educativa

Amparo Tomé
Projecte d'Educació en Valors

Mariona Ribalta
Programa de recuperació de la memòria històrica

Alicia San Miguel
Secretària de l'Associació Internacional Ciutats Educadores

Josep Rovira
Consell Escolar Municipal

Coordinació:
Jaume Capsada

Redacció:
Oriol Guiu

Disseny gràfic original:
Villuendas+Gómez disseny

Disseny gràfic:
Gramagraf, SCCL

Secretaria i administració:
Programa de Publicacions de l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona.
Plaça d'Espanya, 5, 08014 Barcelona
tel.: 934023534; fax: 934023601
e-mail: imebatencio@mail.bcn.es

Il·lustracions:
Ivan Bravo (Elisava), Samuel Marin i Laura Valero (Eina)

Fotografia portada:
Patricia Esteve

Impressió:
Gramagraf, SCCL

ISSN: 1135-2655
Dipòsit legal: B-21483-1995

© Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona

L'altra banda de la serra
Té un encís que no he dit mai
—per la joia que m'espera
cada pi em dóna la mà.

Joan Salvat-Papasseit

Editorial

MARÇ

Març és mes de canvis. El pas a la primavera genera una mena de vibració en l'aire que agita la vida quotidiana. Ens agradaria contemplar plàcidament els primers verds, petits, sorgint sota les fulles seques a la vora dels camins; els raigs de sol més càlid en les tardes de llum nova, les darreres congestes de neu fondre's amb peresa cap al fons de les fresques valls; les primeres orenetes passant rasant davant la nostra finestra per un glop a l'aigua clara del safareig. Però la primavera es resisteix i, sortint d'un hivern tan dur, no es deixa acariciar amb facilitat. Cada novetat que ens presenta és una joia a la nostra mirada, però ens contenim a l'hora d'atansar-hi la mà, no fos cas que la primavera, envejosa, ens castigues amb la tristesa, el cansament i l'oblit. Ha de ser un trànsit pausat, molt estudiat, lent però constant. Segur que, en acabar, ens trobarem radiants a l'estiu, superada la prova del canvi, rics de tot el que ens ha portat la nova vida. A la ciutat, és temps de botes d'aigua, plou i fa sol, els darrers freds i el record. A més, seguim fent portes obertes i salons i, en mig de tot l'avalot primaverenc, posem la millor cara per explicar com som al llarg de l'any, què fem i què podem fer. S'acosta la preinscripció.

A Barcelona Educació hem seguit buscant els trets que configuren el compromís per l'educació a la ciutat. Aquest número ens acosta, entre d'altres, els processos participatius dels consells escolars i el Pacte de la comunicació per l'educació, els deu anys del Consell de la Formació Professional de Barcelona i l'experiència de l'IES Josep Pla amb el seu entorn de barri. I també hi trobareu les paraules de la Consellera d'Educació, Marta Cid, que ha volgut ajudar-nos a confegir aquest dibuix que, mes a mes, fem de l'educació a Barcelona.

Bona primavera! ■

Eva Martínez-Picó

notícies

MOU-TE EN BICI

Els dies 16, 17 i 18 de març es va fer la quarta edició del "Mou-te en bici", que organitza l'Ajuntament de Barcelona amb l'objectiu de fomentar una mobilitat urbana més sostenible i generar hàbits de desplaçament més saludables en l'alumnat de segon cicle d'ESO. Més enllà de la sensibilització, aquesta activitat treballa els fonaments que tot hom hauria de conèixer per moure's per la ciutat en bicicleta de la forma més segura i eficient.

PRIMERA JORNADA D'EDUCACIÓ I MUNICIPIS

El Departament d'Educació de la Generalitat, conjuntament amb la Federació de Municipis de Catalunya i l'Associació Catalana de Municipis i Comarques, va organitzar el passat mes de febrer la primera Jornada d'Educació i Municipis, amb l'objectiu d'impulsar mecanismes de coresponsabilitat i de cogestió amb els ens locals per tal d'articular la cooperació d'ambdues administracions en els diferents àmbits de la gestió educativa.

→ Per a més informació: www.gencat.net/educacio

XVII MOSTRA DE PROGRAMES CULTURALS

La Mostra de Programes Culturals dels centres d'ensenyament secundari públics de Barcelona, que organitza l'Institut d'Educació, té com objectiu recollir les noves propostes culturals que cada any sorgeixen a la ciutat, per implicar el jovent a viure i a contribuir al desenvolupament artístic i cultural de Barcelona. Aquesta edició està dedicada a l'Any del Llibre i la Lectura. Els àmbits de la mostra són: arts escèniques (20, 21 i 22 d'abril), música (18 de maig), dansa (18 de maig) i arts plàstiques (18 de maig).

→ Per a més informació: www.bcn.es/educacio

ÈXIT DE PÚBLIC AL SALÓ DE L'ENSENYAMENT

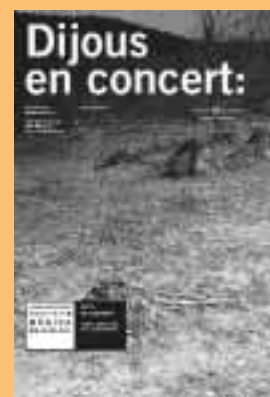
El Saló de l'Ensenyament i la Formació Contínua es va celebrar a principis del mes de març amb un gran èxit de públic. Més de 70.000 persones van visitar el Palau 6 del recinte firal Montjuïc-1 de la Fira de Barcelona. El Saló de l'Ensenyament s'ha convertit, després de 15 edicions, en una bona font d'informació de referència per a professorat, alumnat i pares i mares sobre l'oferta formativa postobligatòria i els centres que la imparteixen.

→ Per a més informació: www.ensenyament.com

CICLE DE CONCERTS AL CONSERVATORI MUNICIPAL DE MÚSICA

El Conservatori Municipal de Música de Barcelona organitza un cicle de concerts amb el nom de "Dijous en concert", que durant tots els dijous del mes de març, abril i maig, se celebraran a l'Auditori Eduard Toldrà. Els concerts començaran a les vuit de la tarda i l'entrada és gratuïta. El Conservatori Municipal també va celebrar el 12 de març un concert d'alumnes. Visiteu la seva nova pàgina web: www.cmmb.net

UN SEGLE D'ESCOLA A BARCELONA

L'exposició "Un segle d'escola a Barcelona. Acció municipal i popular 1900-2005" es pot veure de nou al Centre Cultural La Farinera del Clot, fins al 30 d'abril. L'exposició, que es va estrenar l'any passat al Museu d'Història de la Ciutat, presenta un recorregut per la història de l'escola a Barcelona durant el segle XX. L'entrada és lliure i al voltant de l'exposició s'han organitzat debats, col·loquis i conferències.

→ Per a més informació: www.farinera.org

DIÀLEGS DEL PROJECTE EDUCATIU DE CIUTAT

El passat 2 de març es va celebrar un dels diàlegs que organitza el Projecte Educatiu de Ciutat (PEC) sota el títol "Mitjans de comunicació i educació, complicitat o competència?". L'acte va servir per presentar els projectes de l'àmbit Mitjans de comunicació i societat de la informació del PEC i el Pacte de la Comunicació per l'Educació, la lectura del qual va ser feta per Joan Brunet, degà del Col·legi de Periodistes de Catalunya.

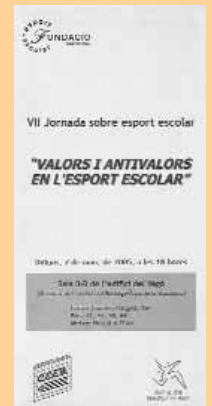
→ Per a més informació: www.bcn.es/educacio

Consulteu la secció Projecte Educatiu de Ciutat (pàg. 24-25)

VII JORNADA SOBRE ESPORT ESCOLAR

El passat 7 de març es va celebrar la VII Jornada sobre Esport Escolar amb el títol "Valors i antivalors en l'esport escolar". La jornada va reflexionar al voltant de l'esport escolar i de la seva relació amb la societat actual i dels valors que transmet l'esport escolar en la seva pràctica diària.

PACTE NACIONAL PER A L'EDUCACIÓ

El Departament d'Educació de la Generalitat ha impulsat el Pacte Nacional per a l'Educació, que vol ser un instrument per promoure la participació ciutadana i, especialment, la de la comunitat educativa i de les seves entitats representatives. Perquè això sigui possible s'han elaborat uns documents de propostes i unes preguntes que pretenen afavorir i orientar el debat. Alhora, el Pacte Nacional per a l'Educació és també un objectiu perquè es pretén que aquest sigui expressió del compromís amb el futur de l'educació per part del conjunt de la societat, de la comunitat educativa i del Govern de la Generalitat.

Per participar en el debat: www.gencat.net/educacio/pacte

OBRINT CAMINS

L'IES JOSEP PLA CONSOLIDA EL PROJECTE SOCIOEDUCATIU AL BARRI D'HORTA

L'institut Josep Pla, situat al barri d'Horta, es va integrar en l'itinerari pedagògic de la zona per anar configurant un projecte socioeducatiu potent i amb vocació de futur. Un projecte que es planteja aconseguir que tots els nens i nenes, i nois i noies dels centres de la zona, sense exclusió, puguin tenir èxit en la seva experiència escolar i, sobretot, esdevinguin ciutadans i ciutadanes amb tots els drets i deures. L'institut Josep Pla presenta en aquest article les seves activitats per aconseguir aquests objectius.

L'Institut d'Educació Secundària Josep Pla està situat al parc del Turó de la Peira, al barri d'Horta, una zona amb una forta tradició de renovació pedagògica. Les escoles bressol i els centres de primària municipals i públics, des d'aquells vells temps foscos del franquisme fins ara, han desenvolupat, sense interrupció, una tasca educativa important. Aquesta tasca s'ha portat a terme tant a cada centre, ja que cadascun té la seva especificitat, com al barri pel que fa a cooperació. Podem dir que s'ha anat creant una cultura pedagògica fàcilment identificable.

L'institut Josep Pla va esdevenir el centre de secundària receptor de l'alumnat d'aquestes escoles i es va integrar en el treball pedagògic de la zona amb la voluntat de construir, des de l'escola bressol fins als ensenyaments postobligatoris —és a dir, dels 0 als 18 anys—, un itinerari pedagògic coherent, de qualitat, participatiu i inserit en el barri d'Horta.

El procés seguit des de l'inici de l'aplicació de la reforma en aquest treball pedagògic conjunt és llarg i ric en elements que han anat configurant un projecte socioeducatiu de zona. Aquest projecte es planteja aconseguir

que tots els nens i nenes, i nois i noies dels nostres centres, sense exclusió, puguin tenir èxit en la seva experiència escolar, de manera que als setze anys obtinguin el graduat en secundària obligatòria, puguin seguir la via acadèmica o laboral que més s'adeqüi a les seves característiques i interessos i, sobretot, esdevinguin ciutadans i ciutadanes amb tots els drets i deures.

Per aconseguir aquest gran objectiu es realitzen diverses actuacions, que comentem tot seguit.

COORDINACIÓ PRIMÀRIA-SECUNDÀRIA

Aquesta coordinació té diversos camps de treball.

• Treball d'informació:

El coneixement de l'alumnat és un element important. Per això, el traspàs d'informació entre primària i secundària es produeix en diversos moments i circumstàncies. En un principi, quan l'alumnat estudia sisè de primària es fa una trobada informativa a cada escola a càrrec de l'institut, amb participació d'alumnat, professorat, pares i mares. Posteriorment, el grup de sisè de cada escola de primària visita l'institut i és rebut i guiat per l'alumnat de primer d'ESO i per l'equip directiu.

Quan ja s'han formalitzat les matriculacions a secundària es fa una entrevista amb els tutors i tutores de sisè de cada escola vinculada per parlar a bastament de cada nen i de cada nena que començarà primer d'ESO a l'institut. Aquesta trobada es torna a fer a mitjans del curs següent per comentar el procés seguit per l'alumnat.

• Treball pedagògic i educatiu conjunt:

Des d'un principi, es va fer un treball de coordinació d'àrees per compartir maneres d'ensenyar i aprendre i d'avaluar. Fruit d'aquest treball va ser l'elaboració d'unes proves comunes de llengua catalana i de matemàtiques que passen les escoles de primària a sisè, els resultats de les quals comparteixen amb secundària. Al mateix temps els deures d'estiu de les matèries instrumentals, en acabar sisè, són corregits pel professorat de secundària. Els resultats d'aquesta correcció es comuniquen als tutors i tutores de sisè de primària.

Posteriorment es va iniciar un projecte conjunt de tutoria al voltant de l'educació en valors. Fa quatre cursos que aquest treball es porta a

terme. Al nostre entendre, l'educació en valors és el valor fonamental de l'educació. L'objectiu prioritari d'un centre educatiu hauria de ser ajudar a créixer els nois i les noies com a persones compromeses en la defensa dels drets humans. Això vol dir que els nostres alumnes haurien d'aprendre a ser professionals competents i ciutadans i ciutadanes conscients dels seus drets i deures.

Per realitzar aquest projecte, funciona un grup de treball inclòs en el pla de formació de zona del Centre de Recursos Pedagògics i considerat com a taller de tutoria per part del projecte ÈXIT. En aquest grup participen els tutors i tutores de sisè de les escoles de primària vinculades (Àngels Garriga, Heura, Mare Nostrum i Torrent de Can Carabassa), professorat representant de l'institut Josep Pla, el CRP, la inspecció i responsables del projecte ÈXIT. Es reuneix unes cinc vegades durant el curs i té com a funció proposar, planificar i coordinar el tema d'educació en valors que es treballarà durant el curs.

Aquest tema es desenvolupa, bàsicament, a les tutories de sisè de primària i a les de tots els cursos de l'institut, des de 1r d'ESO fins a 2n de batxillerat. Els temes que s'han treballat fins ara, per ordre cronològic, són: l'educació en el respecte, com ens organitzem per compartir experiències, l'autonomia i la cooperació, i enguany s'està treballant la convivència.

El procés de treball és el següent: a partir de la proposta que fa el grup de treball cada grup classe de primària i cada nivell de secundària decideixen com caracteritzen el tema, és a dir, quin aspecte focalitzen per treballar. Des del grup de treball coordinador es proporcionen idees, materials i normes per a l'exposició final.

Paral·lelament a aquest treball conjunt, les escoles de primària desenvolupen un treball de coordinació que s'anomena "les escoles amigues". L'alumnat de sisè prepara una activitat per mostrar-la a les altres escoles, que hi participen com a espectadores. L'escola amfitriona convida, rep i proporciona un espai per compartir l'experiència a les altres escoles. Cada centre, al seu torn, fa una valoració de totes i cadascuna de les experiències. La finalitat d'aquestes trobades, a part del treball d'àrea que suposen, és que l'alumnat de sisè de les quatre escoles es conegui, organitzant i compartint algunes activitats, abans d'anar a l'institut.

«El procés del treball pedagògic conjunt és llarg i ric en elements que han configurat un projecte socioeducatiu de zona.»

ORIENTACIÓ ACADÈMICA I LABORAL

Dintre del projecte ÈXIT, l'alumnat de 4t d'ESO participa, utilitzant hores d'un crèdit variable i de tutoria, en unes sessions d'orientació a l'espai municipal Porta 22. Aquest espai compta amb l'assessorament d'un tècnic i la utilització de noves tecnologies específicament preparades per donar a conèixer les professions emergents que trobem a la nostra ciutat i ajudar a orientar l'alumnat.

A 4t d'ESO l'acció tutorial està dedicada principalment a la tasca d'orientació de l'alumnat. Es fa una especial atenció a aquells nois i noies que volen fer batxillerat. Al nostre institut hi poden cursar les modalitats de ciències de la naturalesa i de la salut, d'humanitats i ciències socials i de tecnologia.

Es procura que cada alumne i cada alumna pugui elegir un currículum propi i al mateix temps es plantegen uns itineraris coherents que puguin ser escollits per la majoria d'alumnat i que deixin oberta la possibilitat de canviar d'opció. És per això que a primer de batxillerat es poden cursar el màxim nombre de matèries de les tres modalitats i s'orienten els treballs de recerca cap als futurs interessos professionals dels nois i les noies. Es tenen molt presents el model de prova d'accés a la universitat, a la qual bona part de l'alumnat s'haurà de presentar, i les programacions dels diferents estudis universitaris. L'equip docent de batxillerat posa tots els mitjans perquè l'alumnat de totes les modalitats superi amb èxit les proves d'accés a la universitat i pugui accedir als estudis preferents.

L'institut també ha organitzat i potenciat estades de formació a les empreses. Aquesta activitat funciona com a crèdit optatiu per a tot l'alumnat interessat que ha aprovat primer de batxillerat i seguirà fent segon a l'institut. Té lloc durant el juliol o el setembre i es fa a les diverses empreses amb que tenim contacte i que són interessants per a qualsevol branca dels tres batxillerats que ofereix l'institut. ■

Victòria Barceló Roca

Mestra de Ciències Socials

Tutora de segon d'ESO de l'IES Josep Pla

Ivan Bravo

Per a més informació:

IES Josep Pla

C. Vall d'Ordesa, 24, Barcelona 08031

Tel.: 93 3570370

www.xtec.es/centres/a8044958

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES DE CONVIVÈNCIA, REFORÇ I ACOLLIDA

Estar implicat en el projecte ÈXIT ha permès a l'IES Josep Pla organitzar activitats complementàries dirigides a fomentar la convivència i la competència sana en el joc esportiu i a ajudar i acollir l'alumnat que no té unes condicions ambientals bones per desenvolupar el seu aprenentatge.

En horari extraescolar funcionen grups d'esport, d'handbol i voleibol, de 5è i 6è de primària i d'ESO, que s'entrenen i prenen part en competicions. Per participar en aquestes activitats s'ha de pagar una quota que es procura que sigui modesta per tal que tothom hi tingui accés. Per cobrir legalment aquestes activitats s'ha muntat un club esportiu que pot rebre subvencions per fer front a part de les despeses.

També funcionen grups d'activitats de reforç i acollida per a l'alumnat de 5è i 6è de primària i de 1r i 2n d'ESO que necessiten ajut per poder portar a terme un aprenentatge millor. Aquestes activitats les coordina i finança el Consorci d'Educació amb la col·laboració del nostre centre. Els grups són de set o vuit alumnes que dos dies a la setmana durant una hora i mitja, en horari extraescolar, reben el suport dels amics i amigues grans, majoritàriament exalumnes de l'institut, que els ajuden a fer els deures i a fer activitats de reforç. Actualment funcionen sis grups, tres de primària i tres de secundària.

Enguany les activitats de reforç i acollida s'han ampliat amb la introducció de tres sortides al llarg del curs, els dissabtes al matí, per anar a veure espais de la ciutat d'interès per a l'alumnat. Durant el primer trimestre s'ha fet la primera sortida a la Fundació Miró, a l'exposició "La dona, metamorfosi de la modernitat", i s'han planificat per al segon i el tercer trimestre les visites al Museu de la Ciència i al Liceu.

L'objectiu d'aquestes sortides és, a més de conèixer Barcelona, posar en contacte l'alumnat que té mancances de molts tipus amb espais de la ciutat que poden potenciar el desenvolupament de les persones. És a dir, fer de Barcelona realment una ciutat educadora.

Un últim projecte sorgit per realitzar com a treball complementari a l'IES Josep Pla és el d'enjardinar un espai situat entre els lavabos dels vestidors de les noies i el carrer de la Vall d'Ordesa. Ens sembla una bonica manera de tancar un espai i al mateix temps una bona forma d'endegar un dels objectius que ens hem fixat dintre del projecte de l'Agenda 21, en el qual també estem immersos. Un grup de noies divers podria ser l'encarregat de portar a terme aquest treball. En això estem ara.

PARLEM DE LA

REFLEXIONS I OPINIONS DE

Un dels aspectes que integren un estil de vida saludable és una sexualitat segura, i cal que els i les joves en rebin formació i hi reflexionin. Per això vàrem visitar dos centres de secundària, l'escola Sant Felip Neri i l'institut L'Alzina, per parlar-ho amb nois i noies. Com viu els canvis corporals de l'adolescència? Teniu informació suficient sobre les malalties de transmissió sexual? En parleu amb els vostres pares i mares? Aquestes i moltes altres preguntes es van posar damunt de la taula i aquí trobareu algunes respostes.

ROSA, TUTORA DE 2N D'ESO DE L'ESCOLA SANT FELIP NERI

Al nostre centre creiem molt important que tots els temes relacionats amb els canvis físics i emocionals que es produeixen en l'adolescència i que, naturalment, incideixen en aspectes relacionats amb la sexualitat, es puguin tractar obertament amb l'alumnat. Malgrat que puguem pensar que tenen ara molta informació, encara no en saben tant com n'haurien de saber i també he notat que amb els pares i mares en parlen molt poc, d'aquestes coses. Podríem pensar que generacionalment no són tan diferents per l'educació rebuda, però segueix existint una distància molt gran a l'hora de tractar aquests temes. Hi ha una manca de confiança, un recel entre ambdues parts.

Per les trobades que tinc amb pares i mares, no estan encara molt preocupats per temes de sexualitat en nois i noies de 13 o 14 anys. Els preocupa molt, per exemple, el tema de les drogues. I estan molt preocupats perquè els seus fills i filles sàpiguen dir que no a les coses. Cal saber dir que no, sobretot, a actituds, i això està relacionat amb, per exemple, dir no quan tens una relació i hi ha un abús per part d'algú. Crec que és molt important que de ben joves ho aprenguin. És molt important saber ser tu mateix i no deixar-te influir pels altres, quan es comença a tenir relacions sexuals o de parella.

CLÀUDIA, JUANJO, BERNAT, POL, JÚLIA I ANNA, ALUMNES DE 2N D'ESO DE L'ESCOLA SANT FELIP NERI

Claudia: Amb 13 i 14 anys, encara no es parla molt seriosament de temes relacionats amb la sexualitat. Sempre s'acostuma a fer amb un to una mica de conya. Malgrat això, si ara mateix alguna de nosaltres féssim l'amor i penséssim que ens hem quedat embarassades, el que faríem seria parlar-ho amb les amigues. Ens constaria molt fer el pas de dir-ho als pares i mares o al professorat. Són coses que fan molta vergonya i fer el pas de parlar-ho fora del que són els teus amics o amigues és molt complicat.

Juanjo: Quan rebem tanta informació sobre malalties de transmissió sexual, per exemple, no tenim la sensació que ens vulguin posar la por al cos. És molt positiu ser conscients que són coses que s'han de prendre seriosament. És curiós perquè normalment en parlem fent broma, però, a l'hora de la veritat, sabem que amb aquestes coses no es pot córrer cap risc.

Bernat: De vegades, penso que els pares i mares es fan massa pesats amb algunes coses. Donen massa la tabarra. Quan els agafa per començar-te a preguntar si t'agrada aquella noia o una altra. És per dirlos: calleu! Volen fer com el paper d'amics i hi ha coses que no ens agrada que s'hi posin pesats. Fiquen la pota molt sovint en aquestes coses.

Pol: Hem de vigilar molt, que s'està donant molta importància a la imatge de les persones, a la seva aparença física. I això pot provocar en nois i noies molt joves que se sentin malament perquè són més grassos o per qualsevol altre aspecte físic. A la classe, tothom et pot respectar per com ets, però a fora, a la societat, hi ha molta crueltat. Se'ns dona la idea que si no seguim els models imposats de bellesa no podrem ser feliços.

Júlia: Encara crec que en certes coses estan creats uns estereotips per a les noies que són molt injustos. Per exemple, si una noia se sap que té o ha tingut relacions amb diferents nois, se li diu que és una fresca o coses pitjors. En canvi, entre els nois fer-ho està ben vist i creuen que els fa més atractius o més homes. I, també, si es vol tenir una relació, crec que el primer responsable de portar, per exemple, un preservatiu, hauria de ser el noi. Encara existeixen molts tòpics contra les noies en temes de sexualitat. O un altre exemple, si a una noia la veiessin comprar un preservatiu, li dirien que té un problema, quan el que està fent és per no tenir-lo.

Anna: Els nois en aquestes edats són molts més infantils que les noies i, per tant, totes aquestes coses dels canvis al cos, del sexe, són utilitzades per fer-se notar i per fer tonteries. Veus que quan parlen d'aquests temes es posen nerviosos de seguida o simplement només saben respondre tonteries.

SEXUALITAT

NOIS I NOIES AL VOLTANT DEL SEXE

Patricia Esteve

EMÍLIA, COORDINADORA D'ESO DE L'IES L'ALZINA

Cada any, independentment que aquest curs ho treballem dins de l'Audiència Pública que organitza l'Institut d'Educació, sempre treballem temes d'educació en la salut i de sexualitat en les tutories de tercer d'ESO. Sempre fem una visita amb l'alumnat al centre d'atenció primària (CAP) del barri. Els hi fan unes xerrades on els nois i noies pregunten els temes que els interessin, i els ensenyen, per exemple, a posar-se un preservatiu. I notem que són coses que aixequen un gran interès en l'alumnat.

Són edats complicades quan arriben a l'adolescència i és difícil poder tenir un apropament amb els nois i noies. Ells i elles tenen vergonya d'explicar les coses i la reacció lògica, quan noten els canvis en el cos, és amagar-ho i no voler-ne parlar. Per això intentem desdramatitzar tot el que sigui possible perquè vegin que són coses normals de parlar.

ENRIC, CORAL, PABLO, DAVID, MARC, ALBERT, MARC I ALBA, ALUMNES DE 3R D'ESO DE L'IES L'ALZINA

Enric: Encara que sempre pensem que tindrem relacions sexuals amb una persona que primer coneixes i després estimes, es donen molts casos de relacions esporàdiques. I és que si et ve una noia que trobes maca i et diu per tenir relacions, li diràs que no? Jo crec que la majoria de nois dirien que sí.

Coral: Al principi, quan notes els canvis en el teu cos, et trobes estranya, et fa mal la panxa, aquest tipus de coses, però a poc a poc valores positivament el que està passant amb el teu cos i és molt important acceptar-ho. I això, és clar, les noies ho fem molt abans que els nois. I, per tant, hi ha un moment que es produeix un distanciament i veus els nens com més infantils que tu. És un procés en el qual veus que et canvia la vida i, fins i tot, les amistats.

També es curiós com, per exemple, les noies pensem que són els nois qui s'han de preocupar de portar preservatius si volen tenir relacions sexuals segures. En canvi, els nois diuen que han de ser les noies. Millor que en portem els dos, però sempre és positiu veure que amb qui puguis tenir relacions vegis que està preocupat en aquest sentit.

Pablo: Moltes vegades es diu que els adolescents no som conscients dels problemes que podem tenir amb les malalties de transmissió sexual. I això no és veritat. Ens preocupa i molt. També és veritat que alguns nois i noies tenen la informació necessària però no en fan cas o no s'ho prenen seriosament.

«És molt positiu que t'informin no només de mesures de protecció, sinó també que quan tens relacions hi ha un aspecte afectiu.»

David: És molt positiu que t'informin no només de protecció o aquest tipus de coses, sinó també que quan tens relacions hi ha un aspecte afectiu, que les persones es poden fer mal. I, és clar, això ho descobreixes quan veus que algun amic plora perquè la noia que li agradava li ha dit que no volia estar amb ell. En aquest sentit, també es produeixen molts problemes i és molt positiu que en siguem conscients des d'un principi.

Marc: Són problemes i temàtiques que a molts ens fa vergonya comentar-les i, és clar, també ens pot fer vergonya anar a una farmàcia i comprar uns preservatius.

Albert: Als pares i mares difícilment els preguntem res. És més habitual parlar d'aquests temes amb els amics. Et poden entendre millor i, la veritat, encara et fa vergonya preguntar certes coses al pare o a la mare. Saps que és el teu pare, no un amic. Naturalment que ells et pregunten i sobretot t'avisen dels perills, però és complicat que hi hagi un diàleg.

Marc: Jo crec que seria positiu que als instituts es poguessin comprar preservatius. Algunes persones diuen que això faria augmentar les relacions sexuals entre l'alumnat de l'escola, però simplement és facilitar que en puguis trobar com a més llocs millor.

Alba: Sobre la problemàtica de les malalties de transmissió sexual ja portem mig any rebent informació i treballant amb aquesta informació. I com deia el meu company, tenim la informació però quan patim un problema o tenim un disgust amorós, és normal que ho parlem amb les amigues abans que amb el pare o la mare. És com si no ens entenguessin. És clar que ens ho noten, però jo els dic que no em passa res. Són coses que ho parles amb les amistats, perquè et fa vergonya fer-ho amb el pare o la mare. Jo crec que és quan et fas més gran quan ja t'atreveixes a parlar-ho amb ells. Fins i tot crec que, als nostres pares i mares, aquests problemes els passaven a una edat més tardana que a nosaltres i, per tant, és difícil que puguin entendre que amb aquestes edats ja tenim aquest tipus de problemes. ■

Mariano Fernández Enguita
Catedràtic de Sociologia de
la Universitat de Salamanca
www.usal.es/mfe/enguita

IGUALTAT, DIVERSIFICACIÓ I PROJECTE EDUCATIU

El Ministeri d'Educació i Ciència va posar sobre la taula a finals de l'any passat el document "Una educació de qualitat per a tots i entre tots", per obrir un debat que servís com a base per l'elaboració del projecte de llei que el Govern de l'Estat vol presentar ben aviat. El debat sorgit ha servit per recollir diferents punts de vista i sensibilitats sobre les reformes necessàries en l'educació. En aquest article, us presentem les reflexions que el document ha provocat a Mariano Fernández Enguita, catedràtic de Sociologia de la Universitat de Salamanca i expert en temes d'educació.

Ben de segur que tothom, incloent-hi tota la professió docent, deu estar d'acord que als cinc anys d'edat tots els i les alumnes han d'estudiar el mateix, però que als vint-i-cinc cadascú s'ha d'espavilar i ser responsable del que li pot esdevenir. Sense recórrer a distàncies tan llargues, podem trobar un ampli consens pel que fa a la primacia de la igualtat (encara que amb èmfasi en l'esforç) en l'ensenyament primari i a la *meritocràcia* (encara que amb èmfasi en la igualtat d'oportunitats) en l'ensenyament superior. En el fons, gran part de les polèmiques en i sobre el nostre sistema educatiu provenen de la diferència d'estructures, pràctiques i creences en l'ensenyament primari i el secundari, sobretot si reduïm el primer als cinc o sis anys inicials pre i post-LGE i el segon al batxillerat i la formació professional, antics o actuals. Els debats han estat sempre entorn de la zona intermèdia, tant del final de l'EGB aleshores (el tercer cicle o segona etapa) o del principi de la secundària avui dia (l'ESO).

La primera dificultat és objectiva, ja que cal transitar de la igualtat a l'equitat, de la garantia a la meritocràcia, de la igualtat de resultats a la igualtat d'oportunitats; la segona és organitzativa, ja que s'ha de passar d'una perspectiva global a una altra de disciplinària, sovint d'un centre a un altre, etc.; la tercera és cultural, ja que cal coordinar, i de vegades mestres i professors han de cooperar, és a dir, dos col·lectius amb cultures i colors diferents, fins i tot definits en mútua contraposició.

«La nova proposta té l'interès de tocar tots els aspectes, des dels més clàssics de la LOGSE passant pels considerats tabú.»

La LOGSE va apostar per una política igualitària (unificació del tram 14-16) que continuava el que ja havia avançat la LGE (fins als 14), i la LOCE ho va fer per la diversificació, els itineraris, els superitineraris (grups de reforç, programes d'iniciació professional, projectes d'especialització curricular) i la promesa de barra lliure per a l'acumulació de diferències intra i intercentres. La recent *Proposta per al debat* del Ministeri d'Educació i Ciència, *Una educació de qualitat per a tots i entre tots*, té, en primera instància, la doble virtut d'intentar revertir la dinàmica segregadora oberta per la LOCE, tal com s'havia compromès a fer-ho l'esquerra des de l'oposició, però sense ignorar, al mateix temps, que les propostes integradores de la LOGSE potser van ser excessivament simplistes i van generar problemes imprevistos.

«Què és el que pot evitar l'estigmatització o la discriminació acumulativa? Això només pot fer-ho un bon projecte educatiu.»

El problema es percep amb relativa senzillesa: com més es prolonga el tronc comú, més difícil resulta aconseguir els mateixos resultats amb alumnes diferents. Tanmateix, abans d'alarmar-se convé matisar aquests adjectius, "iguals" i "diferents". "Iguals" no s'ha d'entendre com a idèntics, de contingut igual, sinó com a equivalents, de valor igual, la qual cosa obre la porta a una certa diversificació atenta a les diferents preferències i capacitats específiques dels alumnes (sempre que no caiguem en el sofisme del relativisme, de proclamar igual el que no ho és pas, ni oblidem que l'equivalència no ha de substituir la igualtat, sinó coronar-la, o que molts continguts i capacitats són ineludibles). Hi ha equivalència, per exemple, entre aprendre anglès o alemany, entre estudiar sociologia o economia, entre anar de la lliçó a l'experiment o de l'experiment a la lliçó, o entre arribar al baròmetre de Torricelli per física o per tecnologia, però no entre cursar biologia o taller de fusta, entre astronomia i fotografia ni entre les versions *heavy* i *light* de qualsevol matèria. "Diferents", d'altra banda, no s'ha d'entendre com si estiguéssim davant d'un d'aquells jocs en què un nadó ha d'encaixar peces en uns forats fets exactament a mida, distingint uns colors i unes formes inamovibles. Ni l'escola ni l'alumnat són de plàstic dur, encara que de vegades ho semblin. L'alumne compta amb capacitats i recursos que no sempre té ocasió d'utilitzar, i es pot dir el mateix del professorat i, sobretot, de l'organització escolar com a tal.

«Entre els molts suggeriments, el més elemental i prometedor és el que abans estava absent: l'ús flexible del temps.»

LA NOVA PROPOSTA

La nova proposta té l'interès de tocar tots els aspectes, des dels més clàssics de la LOGSE (adaptacions, diversificacions, agrupaments flexibles...), passant pels considerats tabú o un mal inevitable però innombrable pel reformisme (repeticions) o pel professorat (ampliacions de l'horari o del calendari), fins als més innovadors i alhora incerts (tutories de pares o mentors, compromisos amb les famílies...). Un ventall de mesures que, tanmateix, no pot funcionar com un catàleg de venda al públic en què cada centre escolliria segons les presumptes virtuts de cada article: aquí un desdoblament, allí uns mentors... La remissió de la capacitat de decidir als centres serà vista per alguns com una elusió de la responsabilitat; per d'altres, com l'ocasió de fer el que els doni la gana, i, per la majoria, com un desafiament per sobre de les seves possibilitats i coneixements. Però el nervi de l'autonomia no resideix en una impossible omnisciència prèvia per la seva banda, que garanteixi per endavant i per sempre la millor decisió, sinó en el seu coneixement sobre el terreny, en la possibilitat de seguiment dels efectes directes i indirectes de les mesures adoptades, dels seus resultats immediats i del seu encaix en el context més ampli del seu projecte.

Entre els molts suggeriments de la *Proposta*, la més elemental —i la més prometedora— és també aquella l'absència de la qual resultava

abans més clamorosa per a un espectador imparcial: l'ús flexible del temps, no pas amb el condicionant que mai sigui més sinó precisament amb això com a primera opció. És tan evident que el primer que es pot fer i s'ha de fer amb un o una alumne amb dificultats és dedicar-li més recursos i que el principal recurs és el temps del professorat, que sorprèn —si no és que produeix estupor— que aquesta opció no s'hagi proposat fins avui en un paper oficial.¹ Igual que a la medicina curativa, aquesta mesura hauria d'anar sempre abans que qualsevol altra de més agressiva com ara els agrupaments, ja que amb ella l'alumnat roman al seu medi escolar compartit i habitual i només és objecte d'un tracte diferenciat addicional o posterior i clarament perceptible com un plus, no com un minus.

Totes les altres mesures són, assenyaladament, de doble tall. Els agrupaments diferenciats —tant és la regla que segueixin— comporten el risc d'estigmatitzar els alumnes afectats (per bé que els poden fer arribar el missatge que l'escola se'n preocupa) i, encara que la seva finalitat declarada sigui dedicar-los més i millors recursos (i no ser, ni semblar-ho, la de desempallegar-se de la seva càrrega o de la seva mala influència), sovint, a la intersecció entre la retòrica institucional i les regulacions burocràtiques, passa exactament el contrari, com passa quan en lloc de tenir la direcció capacitat per assignar-los els millors professors o professores són aquests, per la seva categoria o antiguitat, els qui tenen i aprofiten la possibilitat d'evitar-los i deixar-los als més inexperts, o quan simplement es genera una espiral d'expectatives recíproques descendents entre professors i alumnes.

Què és el que pot evitar l'estigmatització o la discriminació acumulativa i assegurar un missatge de preocupació i una discriminació positiva? Això només pot fer-ho un bon projecte educatiu, en sentit fort. No sols un text declaratiu, sinó un compromís del conjunt del professorat (per identificació amb el seu contingut o per simple responsabilitat professional) amb aquest, una direcció forta i eficaç en la seva aplicació, una comunitat activa, informada i exigent i un seguiment i una avaluació constants de la seva aplicació i els seus efectes. ■

Per a més informació:

<http://debateeducativo.mec.es/>
(Podeu accedir al document de debat i a les aportacions realitzades)

¹ Fora sí que s'ha fet, evidentment. L'ensenyament centrat en l'alumne, el treball en equip, etc., porta implícit un mecanisme autoregulator pel qual l'alumne que necessita més temps reclama més l'atenció del professor. En sistemes escolars tan poc sospitosos d'utòpics com el nord-americà, el professor roman a l'aula després de la classe per atendre les demandes dels alumnes. El moviment pedagògic milanià o *doposcuola* (Milani, Barbiana), un dels més interessants de finals del segle XX, se centra precisament en la prolongació de l'horari escolar. L'autor d'aquestes línies ha insistit més d'una vegada en l'absurditat, corporativament convenient i administrativament gandula, de sotmetre al mateix horari alumnes tan distints (per exemple, a *La jornada escolar*, Ariel, 2002).

"CENTRAREM ELS ESFORÇOS EN LA LLEI CATALANA D'EDUCACIÓ"

MARTA CID, CONSELLERA D'EDUCACIÓ, REPASSA
UN ANY DE TRAJECTÒRIA I ELS REPTES DE FUTUR

Natàlia Limones

Ara que fa un any que va ocupar el càrrec de Consellera d'Educació de la Generalitat de Catalunya, hem repassat amb Marta Cid les seves primeres decisions i els reptes del futur. La Llei Catalana d'Educació, el Pacte Nacional per a l'Educació, i també tot allò que fa referència al Consorci d'Educació de Barcelona i les seves implicacions en la gestió educativa de la nostra ciutat. Igualment, coneixerem una mica més la seva trajectòria i pensament.

■ *Com veu Barcelona una dona de l'Ebre? Què li ha suposat venir a la ciutat?*

■ Per a mi el fet de ser Consellera d'Educació no ha suposat un canvi substancial en aquest sentit. Continuo anant a dormir cada dia a Amposta i, tant en la meua etapa com a senadora, com quan era diputada al Parlament de Catalunya, ja em vaig acostumar a viatjar constantment. D'altra banda, fa molts anys que estic vinculada a Barcelona, ja sigui per la meua etapa universitària com per motius familiars. Si una cosa aporta el fet de ser de les terres de l'Ebre, o de qualsevol altra part del país, és que ajuda a tenir una sensibilitat especial per entendre i atendre les necessitats de tot el país, des d'una visió integral, d'acord amb l'equilibri territorial i amb les especificitats de cada territori.

■ *Què li interessa especialment en el món de l'educació? Quines són les seves fites?*

■ Pel càrrec de responsabilitat que exerceixo, he de dir, sincerament, que les necessitats i els reptes que tenim plantejats en el món de l'educació són tants que el que més m'interessi a mi personalment passa a un segon pla. En el que més centrarem els esforços és amb l'elaboració d'una Llei Catalana d'Educació, sorgida del consens de tota la comunitat educativa que, actualment, ja està treballant-hi a partir del Pacte Nacional per a l'Educació. Altres reptes importants que tenim, i que considero prioritàris, són la millora de les infraestructures escolars; acomplir la llei de 0-3 de creació de llars d'infants públiques; la implantació de programes d'innovació educativa i de reforç

«El Consorci ha de disposar d'un ampli marge d'autonomia de gestió de l'educació a Barcelona.»

Natàlia Limones

d'Àrees instrumentals bàsiques, que ens han de permetre caminar cap a l'èxit escolar; l'augment progressiu de recursos destinats a l'educació; la igualtat d'oportunitats i l'atenció als alumnes amb necessitats educatives específiques i especials, etc. En definitiva, impulsarem un seguit de mesures de cara al mateix professorat i a l'alumnat que ens permeti aconseguir millors nivells d'excel·lència per apropar el nostre sistema educatiu al nivell d'altres països de la Unió Europea, i per a la implicació de tota la societat en l'educació.

■ *Com va trobar l'educació a Catalunya quan va arribar a Consellera? Quin és el balanç que fa del primer any de feina, de la relació amb els i les ensenyants, de la resposta de la comunitat educativa?*

■ Quan vaig assumir el càrrec era molt conscient que l'educació del nostre país necessitava un canvi estructural i de fons important. Els reptes que hem d'afrontar tenen una gran magnitud i transcendència, tant en l'àmbit educatiu com des d'un punt de vista social. Qüestions com ara l'alumnat nouvingut, la millora del rendiment de l'alumnat i l'èxit escolar o les

«Cogestió i coresponsabilitat són dos conceptes que expressen millor allò que ens plantegem amb el Consorci.»

exigències quant a l'escolarització de l'alumnat són alguns dels reptes que calia entomar urgentment i que exigeixen d'un gran esforç, tant pel que fa als recursos com a la manera de treballar de tota l'estructura educativa.

Entre la comunitat educativa hi ha una percepció força estesa que el nostre sistema educatiu necessita una important millora. En aquest sentit, hi ha una important sintonia amb la comunitat educativa. El protocol de negociació signat a finals de l'any passat amb els sindicats de l'ensenyament públic va en aquesta mateixa línia d'entesa i compromís.

Sense caure en l'autocomplaença, aquest primer any de feina crec que ha estat molt positiu: s'han incrementat significativament les plantilles dels centres; s'ha dotat amb un treballador social tots els EAP i s'han millorat les seves plantilles; s'han incorporat nous perfils

professionals als centres públics; hem aprovat el Pla per la llengua i la cohesió social, que ha suposat la creació de gairebé 700 aules d'acollida amb una important dotació material i de professorat per un import de 36 milions d'euros; s'ha aprovat un nou decret d'admissió d'alumnes i s'han creat les primeres Oficines Municipals d'Escolarització com un dels instruments de cooperació i coresponsabilització amb els ajuntaments; s'han ampliat o posat en marxa diversos programes d'innovació educativa com ara el programa "Salut i escola", en col·laboració amb el Departament de Salut, o el programa de "Convivència i mediació"; s'han presentat els Plans educatius d'entorn; hem aprovat 94 actuacions en matèria de construccions i grans ampliacions per un import de 175,5 milions d'euros; s'ha signat un acord sobre les obres de reforma, ampliació i millora dels centres de primària públics amb les entitats municipalistes, etc.

En definitiva, ha estat un primer any que hem treballat amb il·lusió. L'educació és un d'aquells àmbits de la gestió política en el qual les necessitats van sempre per davant de les respostes. Hem posat el fil a l'agulla, conscients que hi ha moltes coses per fer i que totes no es poden fer al mateix temps.

■ *S'ha publicat el Programa 2004-2007. Una educació per a la Catalunya del segle XXI. Quines són, de manera sintètica, les principals prioritats?*

■ Ens hem proposat caminar cap a l'èxit escolar i millorar el rendiment de l'alumnat. Així mateix, estem treballant per garantir la igualtat d'oportunitats a tots els centres sostinguts amb fons públics de manera que el sistema educatiu pugui acomplir una de les seves finalitats com és la de la cohesió social. En aquest marc de desenvolupament de polítiques socialment avançades ens hem proposat la creació d'una oferta de 30.000 places públiques de llars d'infants de qualitat. Finalment, hem començat a incrementar i millorar l'oferta de formació professional i formació permanent.

Aquest cinc grans objectius necessiten, com es planteja al Programa, mesures de canvi estructural del sistema educatiu. Com ja he dit, en moltes ocasions ens proposem un canvi profund del nostre sistema educatiu de manera que aquest pugui respondre adequadament als nous reptes que la Catalunya del segle XXI té plantejats. Així, ens proposem avançar cap a uns centres educatius innovadors i de qualitat per a tothom, que puguin desenvolupar una gestió autònoma i participativa. Per fer-ho possible hem d'avançar en el reconeixement social i professional del professorat i dels equips directius dels centres. També hem de millorar la planificació de l'oferta educativa i consolidar una xarxa de centres sostinguts amb fons públics de qualitat i compromesa

«Espero que la nova llei reculli i remarqui el caràcter educatiu del 0-3. Volem crear 30.000 noves places de qualitat.»

social i educativament. Finalment, hem d'avançar en polítiques de proximitat a la ciutadania i de serveis a l'alumnat i a les famílies.

■ *També s'ha llançat el Pacte Nacional per a l'Educació. Quin és el seu esperit i quines les seves línies centrals?*

■ El Pacte Nacional per a l'Educació és alhora un instrument de participació ciutadana i un instrument per posar els fonaments de la futura llei catalana d'educació. Durant massa temps l'educació, els professionals, les famílies i els centres han viscut amb un important grau d'incertesa. La comunitat educativa feia temps que reclamava estabilitat i uns objectius educatius clars. El Pacte ha de servir perquè les polítiques educatives comptin amb el suport i el compromís de la societat, de la comunitat educativa i de la pròpia administració. Només amb aquest suport i compromís serà possible donar un impuls de confiança i qualitat al nostre sistema educatiu. Crec que l'educació, per la seva transcendència, és i ha de ser una qüestió de país que no pot estar sotmesa a canvis continus en funció del color polític del govern de cada moment. Les millores educatives necessiten temps per donar els seus fruits. Avui tenim oberta una oportunitat per fer realitat tot això i l'hem de saber aprofitar.

Per tal de facilitar el debat, el Pacte l'hem estructurat al voltant de cinc eixos: professorat, autonomia de centres, servei públic educatiu, família i ajuntaments. Val a dir que els documents sotmesos a la consideració de la comunitat educativa i del conjunt de la societat han estat elaborats autònomament per cinc grups d'experts. Així, si bé no representen l'opinió del Departament d'Educació, són un bon punt de partida per al debat.

■ *S' estan debatent a nivell estatal les bases per a una nova llei d'educació. Quin impacte ha de tenir sobre la futura llei catalana d'educació?*

■ En relació amb la nova llei estem mantenint un important diàleg amb el Ministeri d'Educació i Ciència, i he de dir que hi hem trobat una bona predisposició envers les nostres propostes. Tal com he pogut traslladar a la ministra d'Educació, María Jesús San Segundo, la nova llei hauria de ser, en primer lloc, una llei bàsica, gens reglamentista i respectuosa amb les competències de les comunitats autònomes en matèria educativa, i que obrís la possibilitat d'elaborar lleis d'educació pròpies a aquells parlaments autònoms que així ho decidissin, com és el cas de Catalunya. En segon lloc, creiem que la nova

lleï no hauria de fixar continguts curriculars mínims o comuns, sinó situar uns objectius generals a assolir per l'alumnat en les diferents etapes educatives, corresponent a cada administració educativa fixar el seu currículum. Finalment, la lleï hauria de venir acompanyada de la corresponent dotació pressupostària.

Allò que plantejarem és que la nova lleï estatal ens permeti disposar d'una lleï educativa pròpia i poder regular de manera específica la nostra funció pública docent. Tenim necessitat d'un marc normatiu clarament respectuós amb la realitat plurinacional i pluricultural de l'Estat, que ens permeti adequar el sistema educatiu a les nostres necessitats socials i nacionals i que reculli el millor de la nostra tradició pedagògica i innovadora.

■ *Com veu l'organització de l'educació a Barcelona en un futur? Quin és el paper del Consorci?*

■ La ciutat de Barcelona, com es reconeix a la Carta Municipal, té unes característiques especials, d'aquí la creació del Consorci. Així, el Consorci és l'instrument que, tal com recull la Carta, ha de permetre la col·laboració i la gestió conjunta de l'educació a Barcelona entre el govern de la ciutat i el Departament. El Consorci, doncs, ha de disposar d'un ampli marge d'autonomia de gestió de l'educació a la ciutat, corresponent al Departament d'Educació l'ordenació general del sistema educatiu.

■ *S'ha parlat sovint de la municipalització de l'educació. Fins a on és desitjable? Fins a on és possible?*

■ No crec que haguem de parlar de municipalització de l'educació sinó, com es diu en l'acord del Tinell, de coresponsabilitat i cogestió entre el Departament d'Educació i els ajuntaments. Cogestió i coresponsabilitat són dos conceptes que expressen millor allò que ens plantejarem: establir mecanismes concrets de cooperació amb les administracions locals. Es tracta de col·laborar, des de la lleialtat institucional, en portar a bon port els objectius del sistema educatiu.

■ *Una de les principals sensibilitats de la ciutat en matèria educativa ha estat el tema de bressol. Quins canvis comportarà la nova lleï?*

■ La LOCE trencava el concepte d'etapa educativa del 0-6, deixant el 0-3 com merament assistencial. Per a nosaltres el 0-3 té un caràcter clarament educatiu des de la perspectiva d'atenció dels nens i nenes. Espero que la nova lleï reculli i remarqui aquest caràcter educatiu del 0-3. Fa pocs dies hem signat amb les entitats municipalistes i hem presentat al Parlament de Catalunya el mapa de llars d'infants amb l'objectiu de crear 30.000 noves places públiques de qualitat. D'aquí a poc presentarem el Decret que ha de regular les llars d'infants i que ha d'assegurar el caràcter educatiu de l'atenció als infants de 0 a 3 anys.

Marta Cid i Pañella

Vaig néixer a Amposta (Montsià) un dia d'estiu de 1960. Des de ben jove, em vaig començar a implicar en la vida associativa d'Amposta i en les seves entitats. Magisteri i Psicologia van ser les dues carreres que vaig decidir estudiar, bàsicament perquè responien a la meua inquietud intel·lectual. Les meves primeres incursions en l'àmbit laboral van ser com a mestra d'ensenyament general bàsic i, posteriorment, com a psicòloga i logopeda. Aquestes feines les vaig desenvolupar ja a Amposta, on vaig tornar després dels estudis a Barcelona. A la capital del Montsià, també, és on vaig establir la meua residència i on també vaig tenir els meus dos fills, Pau i Iris. Paral·lelament a la meua trajectòria professional, vaig cultivar la meua trajectòria política, que vaig iniciar l'any 1978, quan vaig començar a militar a ERC. L'any 2000 vaig ser elegida Senadora a les Corts espanyoles i el 2003 diputada al Parlament de Catalunya. Destacaria, també, la meua militància activa contra el transvasament de l'Ebre, per la qual cosa vaig ser membre fundadora de la Coordinadora Anti-transvasament, l'any 1989.

Un desig que no has complert.

Ser alcaldessa d'Amposta.

Un que sí.

Aturar el transvasament de l'Ebre.

Què col·leccions?

Res, però m'agrada molt el món de la música.

Una virtut teua.

La capacitat de treball.

Què et fa por?

No sabria dir què em fa por, però em preocupa que l'immobilisme no ens permeti afrontar amb prou fermesa els canvis socials que ens imposen els nous reptes socials.

Un consell que t'han donat i vols compartir.

Saber escoltar.

Per a Marta Cid, l'escola...

De quin color és? De cap color en especial, perquè tots els colors en formen part.

Quin dia de la setmana? El dilluns, per començar amb energia.

Quina estació de l'any? La primavera.

Quin menjar? L'arròs, cuinat de la manera que sigui perquè és bo de totes maneres.

Quina flor o planta? Com a l'escola, molta varietat i tots els colors.

PACTE DE LA COMUNICACIÓ PER L'EDUCACIÓ

EL COMPROMÍS PER LA CREATIVITAT I EL RESPECTE ENVERS ELS VALORS

El Pacte de la Comunicació per l'Educació, impulsat pel Projecte Educatiu de Ciutat (PEC), és un compromís col·lectiu del sector de la comunicació a favor de l'educació. Aquest compromís suposa un repte creatiu i informatiu, basat en l'autoregulació, que convida a plantejar la creació i emissió de missatges tenint sempre present el paper educador dels mitjans de comunicació. L'adhesió al pacte comporta també la seva difusió i l'aplicació en la feina diària per part dels i les professionals de la comunicació.

Quan els i les educadores han començat a interessar-se per l'educació de les emocions, els comunicadors ja feia molt temps que havien après l'art de desvetllar pulsions i emocions per incidir en les conductes.

L'art de la comunicació rau precisament en una forma de presentar la informació que capta el nostre interès més enllà de la consciència i la voluntat. El missatge d'un bon comunicador és capaç d'evocar els nostres records més plaents, cridar els desitjos més amagats, desvetllar les nostres simpaties o avivar el nostre rebuig.

Als anys vuitanta, Abraham Moles va calcular la immensa diferència entre la inversió que fa una societat en els impactes publicitaris sobre cada persona i el que aquesta societat inverteix en la seva educació. Des d'aleshores la consciència del gran poder que tenen els mitjans de comunicació per marcar tendències, crear opinió i, en definitiva, incidir en la configuració dels valors socials no ha deixat de créixer.

Efectivament, el nou model d'acció comunicativa que es desenvolupa a partir dels anys vuitanta es caracteritza per:

- L'augment de l'espai que l'esfera pública pren a l'esfera privada.

«Una societat que es coresponsabilitza de l'educació dels infants i joves ha d'implicar els mitjans de comunicació.»

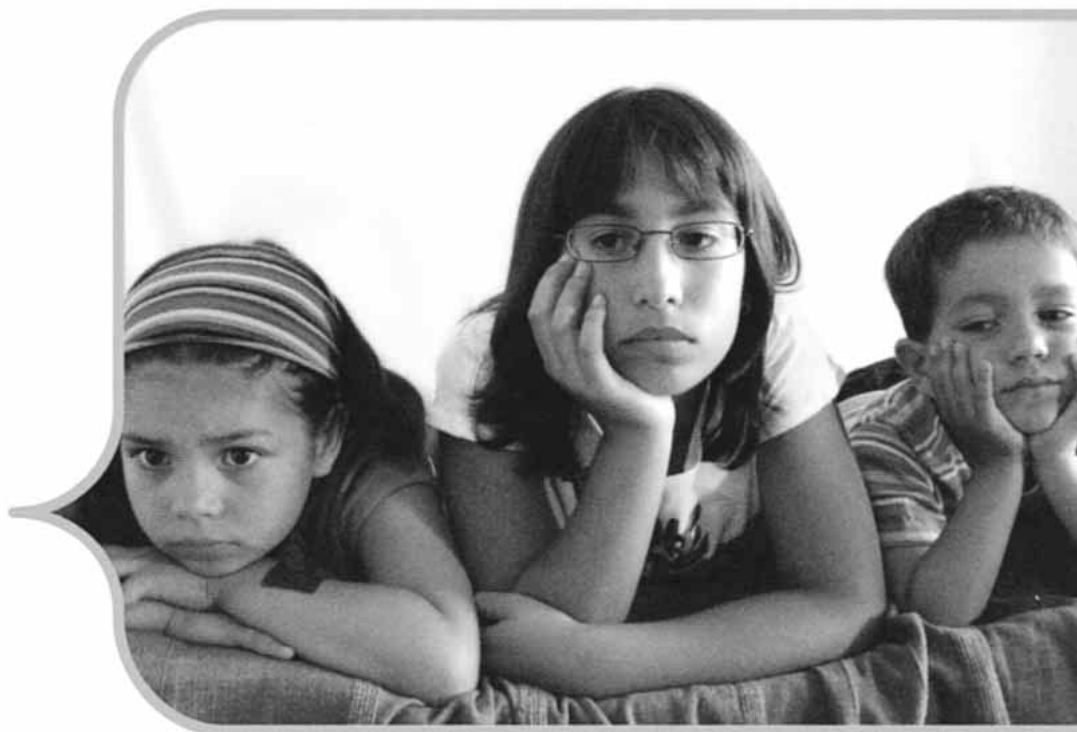
- El fet que la llengua escrita i/o oral ja no és el mitjà únic, ni preferent, de la comunicació.

- El protagonisme dels mitjans de comunicació en els debats i els intercanvis que juguen un paper important en la formació d'opinions.

- El fet que són els mitjans generalistes, com les televisions, els més influents en aquest terreny, mentre que la premsa escrita es manté més en el terreny cognitiu.

El fet que la comunicació arribi en gran part a través de canals que utilitzen la imatge com a llenguatge principal mentre que l'escola segueix

sent el reialme del verb, acaba de decantar la balança, creant una perillosa dicotomia entre educació i comunicació.

En aquesta situació, l'educació per la comunicació i l'educació audiovisual són línies de treball que poden ajudar a reequilibrar aquesta balança, actuant sobre la capacitat dels receptors de comprendre els missatges de forma intel·ligent i crítica, és a dir, desenvolupant l'autoconsciència sobre les emocions que desvetllen els missatges que els arriben.

Els programes educatius que afavoreixen en l'alumnat la lectura crítica dels missatges i que els conviden a produir-ne i a apropiarse de la gramàtica de la comunicació són excel·lents accions en aquesta línia.

Tanmateix, l'extraordinària capacitat d'influència dels mitjans fa que aquest tipus d'accions siguin insuficients. És ben sabut que els infants aprenen aquells valors que ens veuen practicar més que aquells valors que ens senten predicar. Una societat que es coresponsabilitza de l'educació dels seus infants i joves ha d'implicar els mitjans de comunicació, professionals que hi treballen i les empreses i institucions que els utilitzen, en un compromís amb l'educació.

ELS CRITERIS DEL PACTE

El Pacte de la Comunicació per l'Educació (Pacte CE), promogut pel Projecte Educatiu de Ciutat (PEC), és una acció en aquest sentit que convida les empreses i professionals del sector a acceptar el repte d'aplicar els criteris del Pacte CE a la seva feina de cada dia.

Així doncs, el Pacte CE amplia el concepte d'educació per la comunicació, actuant directament sobre el compromís educatiu dels creadors i emissors de missatges. Aquest compromís es planteja com un repte a la creativitat i com una nova forma d'establir vincles emocionals amb els destinataris dels missatges. Cal agredir valors com el respecte, la responsabilitat o la solidaritat per crear missatges eficaços? És més atractiu un missatge que ridiculitza l'altre que un missatge ple de simpatia i d'encant? Ven més l'egoisme que la generositat? Nosaltres creiem que no. Però no som els únics. Darremament els millors creadors estan fent passes decisives en el trencament d'aquests tòpics. Campanyes publicitàries orientades a fomentar l'autoestima, basades en les bones relacions personals o la igualtat de gènere, estan obtenint millors resultats que d'altres amb continguts més tradicionals.

«És més atractiu un missatge que ridiculitza l'altre que un ple de simpatia i d'encant? Nosaltres creiem que no.»

Moltes coses estan canviant. El món de l'educació i el món de la comunicació inicien un llarg camí de complicitats de cara al futur. Alguns signes d'aquest canvi són l'aparició del Llibre Blanc entorn de l'educació en els mitjans audiovisuals, publicat pel Consell Audiovisual de Catalunya, i totes les actuacions a les quals dóna lloc; i més recentment, l'aparició del Código de Autorregulación, promogut pel Govern central i adreçat a les cadenes de televisió.

El Pacte CE és una iniciativa local en el mateix sentit, promoguda des del PEC, per l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona, l'Associació Empresarial Catalana de Publicitat, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, el Col·legi de Periodistes de Catalunya, el Col·legi de Publicitaris i Relacions Públiques de Catalunya, l'Institut del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida, l'Agència de Qualitat d'Internet (IQUA) i Transports Metropolitans de Barcelona, per tal de fomentar la consideració dels mitjans de comunicació com a agents educadors.

Les famílies, les escoles i les associacions educatives no poden educar en valors si ho fan a contracorrent. Les institucions educatives transmeten els valors dominants de la societat. El missatge que els nens i les nenes ens estan demanant a les persones adultes —tant si som familiars com educadors o professionals— és un missatge d'afecte i de coherència; és un missatge que diu: us estimem, sou importants per a nosaltres i creiem en els valors que us transmetem. Són els valors que ens agrada practicar, perquè creiem que ens serveixen per viure millor tots plegats. ■

Araceli Vilarrasa
Projecte Educatiu de Ciutat
Institut d'Educació

ELS PRINCIPIS DEL PACTE

Les entitats, institucions i empreses relacionades amb el sector de la comunicació que subscriuen aquest Pacte:

Consideren:

- Que tenen consciència de la seva responsabilitat social, ja que creen opinió i, en definitiva, tenen una funció educadora.
- Que és necessari obrir un procés de reflexió permanent al voltant d'uns criteris d'autoregulació aplicables a la feina diària dels professionals de la comunicació.
- Que manifesten la seva voluntat d'actuar com a agents integrants de la ciutat educadora.

I, per tant:

Es comprometen:

1.- Que els continguts creats, editats o emesos per cadascuna d'aquestes corporacions tindran en compte:

- Evitar els missatges que promoguin la discriminació per motius de raça, sexe, edat, religió, discapacitat o qualsevol altre aspecte diferenciador de les persones, i promoure la convivència i la tolerància.
- Evitar els missatges que fomentin el vandalisme i la violència, la violació de la intimitat, l'honorabilitat de les persones i la pornografia; de manera que s'afavoreix el civisme, el respecte als altres, la generositat i la solidaritat.
- Evitar qualsevol missatge que no sigui respectuós amb el medi ambient i fomentar, així, el respecte al nostre entorn.
- Evitar tots aquells missatges que puguin perjudicar el desenvolupament físic, psíquic o moral dels menors, i contribuir a la tasca educativa i de protecció a la infància.

2.- A dur a terme el pla d'actuació, que es resumeix en tres punts concrets:

- Establir un interlocutor vàlid amb l'equip del projecte per obrir un diàleg fluid per al compliment i manteniment del Pacte CE.
- Divulgar un missatge estimulant de compliment d'aquest Pacte, entre els treballadors i les treballadores de la corporació a través dels suports habituals com ara web, newsletter, pòster, butlletí intern, etc.
- Fer pública la constitució del Pacte CE fent servir les eines de promoció que cada corporació tingui al seu abast, com ara la cessió d'un espai publicitari, divulgació informativa, inserció del logotip del Pacte CE en algun suport corporatiu, etc.

L'Institut d'Educació oferirà assessorament a les corporacions, i als i a les professionals que s'hi adhereixin, pel que fa a l'aportació d'iniciatives i estratègies d'aplicació interna del Pacte CE, tot apuntant sempre cap a la creació d'un clima favorable al compliment del compromís adquirit.

Aquest text ha estat elaborat a la ciutat de Barcelona per les entitats següents: Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona, Associació Empresarial Catalana de Publicitat, Consell Audiovisual de Catalunya, Col·legi de Periodistes de Catalunya, Col·legi de Publicitaris i Relacions Públiques de Catalunya, IQUA, TMB; al juny de 2004.

ENTITATS ADHERIDES

Fins el moment s'han adherit al Pacte de la Comunicació per l'Educació un gran nombre de persones i aquestes entitats:

Aularius S.L, Barcelona Televisió (BTV), Catalunya Ràdio, Consultors d'Estratègies en Comunicació Corporativa, COM Ràdio, Diferencia Advertising S.L, *El Periódico de Catalunya*, ETV-Llobregat TV, Federació d'Ensenyament de CCOO de Catalunya, *La Vanguardia*, NCO, Observatori Europeu de la TV infantil, Pharma Consult Services S.A, Televisió de Catalunya, Tequila, Universitat Abad Oliva CEU i 25 TV.

Per adherir-se al pacte: www.bcn.es/imeb/pec/pacte_ce/

Per a més informació:

www.bcn.es/imeb/pec/pacte_ce
www.audiovisualcat.net/
www.iqua.net/
www.colpublirp.com/
www.periodistes.org
www.associaciopublicitat.com

· *Llibre Blanc: L'educació en l'entorn audiovisual*, editat pel Consell de l'Audiovisual de Catalunya. Barcelona, 2003.
 · Código de Autorregulación sobre contenidos televisivos e infancia (el podeu consultar a www.rtve.es/institucional/index.php).

LECTURA FÀCIL

L'Associació Lectura Fàcil, integrada per docents i altres professionals, es va crear per constituir un centre d'informació i de recursos dels materials de lectura fàcil (LF), i impulsar-ne la creació i la difusió, atorgant-los el logotip LF. És una entitat sense afany de lucre, que ha signat convenis amb diverses entitats de suport als col·lectius destinataris.

L'Associació és un centre de referència i d'informació per impulsar i coordinar l'elaboració, l'edició i la difusió de materials adreçats a persones amb dificultats lectores, elaborats sobre la base de les directrius internacionals de l'IFLA (International Federation of Libraries, Associations and Institutions). Organitza seminaris i tallers pràctics de redacció, dóna assessorament i atorga el logotip LF a aquells materials l'elaboració dels quals ha supervisat. Així mateix, ha iniciat la creació d'una xarxa de representants de lectura i col·labora estretament amb el Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, on té ubicada la seva seu.

Tenir accés a la cultura, la literatura i la informació és una necessitat i un dret de les persones, és el que els permet controlar la pròpia vida i compartir idees, pensaments i experiències amb els altres. Facilitar materials de lectura a aquelles persones que, per raons molt diverses, tenen dificultats lectores hauria de ser un objectiu prioritari i una preocupació social de tots. Alguns organismes internacionals han definit línies d'actuació en aquest sentit: les Regles Estàndard de Nacions Unides i el Manifest de la UNESCO de la Biblioteca Pública en són bons exemples.

És evident, però, que tots els esforços per estimular la lectura resultaran infructuosos si no es compta amb materials adequats per a aquests

col·lectius. L'IFLA, en un dels seus documents de treball, estableix les directrius que defineixen les característiques de forma i de contingut que haurien de tenir els materials adreçats a persones amb dificultats lectores.

Suècia ha estat un país capdavanter a l'hora de dur a terme una política cultural d'estímul a l'edició d'aquest tipus de materials. La Fundació Centrum för Lättläst (Easy-to-Read), iniciada fa més de trenta anys per un grup de docents, bibliotecaris i altres professionals, ha impulsat la publicació de més de 300 títols que segueixen les directrius de l'IFLA.

ELS MATERIALS DE LECTURA FÀCIL

Són aquells materials elaborats amb una cura especial per poder ser llegits i entesos per persones que tenen dificultats lectores i/o de comprensió. Poden ser llibres, audiovisuals, documents electrònics, etc. Responen, quant a forma i contingut, a les directrius internacionals avalades per l'IFLA, que en defineixen les característiques de forma i de contingut.

Són destinataris d'aquests materials les persones que tenen dificultats lectores, tant de caràcter transitori (immigració, incorporació tardana a la lectura, escolarització deficient, accidents, etc.) com permanent (dislèxia, trastorns neuropsicològics, senilitat, etc.)

Aconseguir que aquests materials arribin als seus destinataris és força difícil. Els canals habituals de distribució no són apropiats, ja que es tracta en molts casos d'un públic no assidu a llibreries o a biblioteques. Per tant, és molt important comptar amb la col·laboració d'entitats de suport als usuaris. El contacte personal és bàsic amb gent que normalment no llegeix. Sovint és necessari passar per intermediaris.

"Els representants de lectura" són aquests intermediaris, vinculats a programes socials i educatius d'àmbit local i regional, que actuen creant grups de lectura i donant a conèixer les novetats editorials de LF. És una figura bàsica en el model suec de lectura fàcil, i és un dels projectes en els quals està treballant l'Associació.

A Catalunya hi ha un gran desconeixement del concepte LF. En el COBDC (Col·legi Oficial de

Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya) es va crear un grup de treball precursor de l'actual Associació, que orienta les seves activitats a difondre el concepte LF a les biblioteques públiques, analitzar les necessitats lectores de diferents grups socials i potenciar l'ús d'aquests materials entre la població destinatària.

L'Associació col·labora amb les editorials que han iniciat col·leccions de lectura fàcil i ha signat acords de col·laboració amb diverses entitats.

«Són destinataris dels materials les persones amb dificultats lectores, tant de caràcter transitori com permanent.»

XARXA INTERNACIONAL

El proper mes d'octubre, en el marc de l'Any del Llibre i la Lectura, Barcelona acollirà la trobada fundacional de l'Easy-to-Read Network, que aplegarà tretze països i més de dinou entitats i que donarà forma a la xarxa internacional d'entitats LF per compartir experiències i posar les bases d'un treball en comú.

L'Associació i el Grup de Treball del COBDC editen un butlletí electrònic, *InfoFàcil*, per informar de totes aquelles notícies i activitats relacionades amb la creació i difusió de materials adreçats a persones amb dificultats lectores. ■

Eugènia Salvador

Codirectora de l'Associació Lectura Fàcil
Consultora de la UOC

Per a més informació:

lecturafacil@cobdc.org

www.cobdc.org

www.lecturafacil.galeon.com

(on podeu trobar la llista de publicacions actualitzada)

APRENDRE AMB EL CINEMA

CINESCOLA DECONSTRUEIX

EL LLENGUATGE CINEMATogràFIC A L'AULA

Blade Runner o Te doy mis ojos són dos exemples de les pel·lícules que ofereix el projecte Cinescola per treballar a l'aula. No només per analitzar els seus continguts i el seu llenguatge, sinó també per fomentar una lectura crítica de la imatge i dels mitjans de comunicació. Així doncs, apagueu els llums que comença la pel·lícula... Benvinguts a Cinescola.

Anys seixanta, del segle XX. Barri de Santa Eulàlia, de l'Hospitalet de Llobregat. Cine Victòria. Dimecres tarda-nit — els dimecres no hi havia classe a l'Institut — i dissabte tarda-nit. Una munió de nens i nenes, de jovent, de famílies senceres amb entrepans i cantimplores, omplien la platea i el club del local. La sessió de cinema constava de dues pel·lícules, NO-DO, curtmetratge de l'Stan Laurel i l'Oliver Hardy i els tràilers de la programació de la setmana vinent. *King-Kong*, *Doctor Zhivago*, *El cerebro de Frankenstein*, *West Side Story*, *Tarzan*, *El bueno, el feo y el malo*, *Simbad y la princesa*, *La vuelta al mundo en 80 días*... Aquesta fou una de les poques formes de diversió de la generació del franquisme tardà. Una escola anodina, avorrida, desmotivadora, massificada i amb una certa fortor de funcionaris falangistes, ens feia evadir-nos del dia a dia i refugiar-nos en el somni cinematogràfic. Uns anys més tard, en aquells absurds sopars d'exalumnes, més d'un de nosaltres evocàvem les sessions de cinema com a veritables (i únics) moments per reconciliar-nos amb la intel·ligència, amb les ganes d'aprendre i descobrir, amb horitzons desconeguts, amb un món lliure, de bellesa i d'emocions, lluny d'una quotidianitat que ens ofegava.

El cinema com a forma de reflexió per a la vida, com a al·licient vital i intel·lectual, com a espai d'aprenentatge i d'inquietud, com a via per pensar i sortir de la grisor diària, com a bot salvavides... Aquesta ha estat la idea —probablement des del subconscient— que ens ha mogut a posar dempeus el projecte Cinescola.

EDUCACIÓ EN COMUNICACIÓ

El projecte Cinescola neix a partir de la feina feta, des de ja fa uns anys, per *AulaMèdia*, una revista digital d'educació en comunicació, en llengua catalana, de caràcter mensual i d'accés lliure, impulsada per professionals de l'educació i la comunicació i que, a hores d'ara, disposa de més d'11.000 subscriptors i de més de 15.000 visites mensuals. *AulaMèdia* és una eina de reflexió sobre la necessitat de l'educació en els mitjans de comunicació i amb els mitjans de comunicació a la societat d'avui, una via per convèncer la professió docent, la professió periodística, les institucions i, sobretot, la ciutadania de la transcendència d'educar en els nous llenguatges comunicatius i en l'anàlisi crítica dels mitjans, que modelen i vertebren el pensament i les actituds socials en el nostre món.

La integració a l'aula del cinema és una necessitat que no pocs professors i professores s'han plantejat des de fa temps, tot i que no han comptat amb els mínims recursos necessaris per al seu ús didàctic, no solament pel que fa a espais apropiats o a instruments de projecció, sinó també quant a propostes didàctiques viables per saber com fer servir i rendibilitzar el cinema amb una finalitat educativa.

Fomentar la lectura crítica de la imatge; mostrar d'una forma activa, gratificant i enriquidora la "il·lusió del moviment": desemascarar la mítica del mitjà; desconstruir les fabulacions lògic-temporals; gaudir del cinema, interrelacionar el currículum amb un conjunt de produccions cinematogràfiques... són algunes de les accions que l'escola s'ha de plantejar com a ineludibles per a un aprenentatge del llenguatge

audiovisual, des del mitjà cinema, a l'aula. I Cinescola neix a partir d'aquest plantejament fet pel col·lectiu responsable d'*AulaMèdia*.

LES PROPOSTES

En la seva declaració de principis, Cinescola aposta per formar espectadors, una tasca que sembla que, a priori, ha de ser fonamental per a l'escola del segle XXI, però que el dia a dia ens demostra que és un objectiu que queda al marge, ofegat per posicions i programacions massa conservadores i amb poca visió, no solament de futur, sinó de l'entorn que ens envolta. Cinescola vol que sigui possible veure pel·lícules amb tota l'extensió de la paraula. Es tracta de lluitar per trencar amb l'hàbit d'empassar-se pel·lícules sense pensar-les, sense acostar-s'hi tranquil·lament, assossegadament, i gaudir de les seves imatges i de les seves propostes visuals, de les seves idees i de les seves advertències. Dignificar, en una paraula, el fet de veure una pel·lícula. Cinescola vol contribuir, a més, a formar espectadors més conscients i cívics, que respectin el silenci d'una projecció, que no mengin sorollosament a la sala de cinema, que llegeixin els títols de crèdit, que sàpiguen allò que van a veure...

Mensualment, Cinescola suggereix un film amb la seva corresponent proposta didàctica al professorat. Una proposta cinematogràfica destinada específicament a primària, a secundària o a batxillerat, i que intenta abraçar el més gran nombre possible de matèries: ciències experimentals (*La màquina del temps*; *2001: una odissea de l'espai*; *La invasió dels ultracossos*; *Gorilas en la niebla*...); ciències socials (*La lengua de las mariposas*; *Lady Halcón*; *Viva Zapata!*; *Teléfono Rojo*); tutoria (*Te doy mis ojos*); educació física (*Quiero ser como Beckham*); literatura (*Blade Runner*); matemàtiques (*Galileo*)..., tot i que les propostes, com en general l'educació en comunicació, tenen una vocació absolutament interdisciplinària.

A l'hora de seleccionar els films es tenen en compte una sèrie de criteris: que la pel·lícula

Laura Valero

escollida sigui atractiva als ulls dels escolars; que, globalment, transmeti valors cívics; que sigui enriquidora des del punt de vista personal i de la cultura audiovisual; que posi sobre la taula motius per a la reflexió intel·lectual, per a la reinterpretació del món; i que sigui capaç de generar un conjunt de propostes connectades amb el currículum escolar.

Cada proposta didàctica va acompanyada de la seva fitxa tècnica; de preguntes per incidir en la comprensió del film; d'activitats que ajuden a contextualitzar la pel·lícula; de diverses dades d'interès o de testimonis que han viscut la mateixa experiència representada en la producció audiovisual treballada, etc.

Cal dir, a més, que bona part de les propostes presentades per Cinescola han estat prèviament assajades a la realitat de les aules, dins dels projectes d'educació en comunicació de l'Escola Solc, un centre cooperatiu, de llarga trajectòria a la ciutat, que s'ha configurat

com un veritable laboratori d'innovació educativa en la comunicació.

Creiem que els mitjans de comunicació de masses — i el cinema és un dels principals — fomenten, transmeten, afermen o canvien determinats valors o contravalors. Per tant, es fa imprescindible dotar els joves i la ciutadania d'instruments d'anàlisi i de reflexió entorn de la comunicació.

Pensar les imatges ens pot ajudar a trobar vacunes contra la televisió contaminada, contra el model comunicatiu majoritari que hem de patir. Cal convèncer l'alumnat que hi ha diverses maneres de col·locar-se davant de les creacions audiovisuals, cal ajudar-los a conèixer la cultura de la imatge i a destriar el gra de la palla. ■

Ramon Breu

Professor de secundària
i coordinador de Cinescola

Per a més informació:

www.cinescola.info

www.aulamedia.org

G. Pujals, M. C. Romea (coord.):
Cine y literatura. Relación y posibilidades didácticas. Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona i Horsori, Barcelona, 2001.

Xavier Juncosa i Joaquim Romaguera:
El cinema. Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1997.

LA FILMOTECA DE CINESCOLA

Les pel·lícules que ofereix Cinescola compten amb una fitxa cadascuna on s'inclouen una aproximació al tema de discussió, informació tècnica i les activitats que es poden desenvolupar al voltant d'ella, així com diferents documents que serveixen de suport en el treball que s'hagi de realitzar a l'aula. Aquestes són, doncs, les pel·lícules i les temàtiques que ofereix en l'actualitat:

- 2001: *A Space Odyssey* (l'odissea de l'evolució)
Stanley Kubrick, 1968, Estats Units
- *Bend it Like Beckham* (gols contra els prejudicis)
Gurinder Chadha, 2002, Regne Unit-Alemanya
- *Blade Runner* (robots, androïdes i replicants)
Ridley Scott, 1982, Estats Units
- *Dr. Strangelove* (la bogeria de la guerra)
Stanley Kubrick, 1963-64, Estats Units
- *Galileo* (contra el dogmatisme del poder)
Liliana Cavani, 1969, Itàlia-Bulgària
- *Invasion of the Body Snatchers* (invasions no gaire subtils)
Philip Kaufman, 1978, Estats Units
- *La lengua de las mariposas* (memòria de la guerra civil)
José Luis Cuerda, 1999, Espanya
- *Lady Hawke* (la màgia de l'edat mitjana)
Richard Donner, 1984, Estats Units
- *Te doy mis ojos* (la violència contra les dones)
Icíar Bollaín, 2003, Espanya
- *The Time Machine* (viatge a través del temps)
George Pal, 1960, Estats Units
- *Viva Zapata!* (puresa i misèria de la revolució)
Elia Kazan, 1952, Estats Units

TREBALL EN COMÚ

EL MODEL DE PARTICIPACIÓ DELS CONSELLS ESCOLARS MUNICIPALS I DE DISTRICTE DE BARCELONA

En aquest article us volem explicar el model de participació que han desenvolupat el Consell Escolar Municipal de Barcelona i els Consells Escolars Municipals dels Districtes de la ciutat. Uns models que ens han donat resultats. Un exemple del seu funcionament és el treball de debat que s'ha fet sobre el Pacte Nacional per a l'Educació proposat pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

En un estat democràtic la participació és un dels valors fonamentals. El nostre sistema escolar ha establert la participació com un dels pilars bàsics i li ha reconegut espais en els diversos nivells: en el centre, en el municipi, a escala territorial, autonòmica i de l'estat. La participació, però, no ve donada només pel reconeixement i l'existència d'uns òrgans, sinó que cal creure-hi, desenvolupar-la, exercir-la i liderar-la. No hi ha un únic model per desenvolupar-la sinó que el més important és que cada organisme trobi els instruments que siguin més útils als seus membres. Sovint s'ha dit que a participar se n'aprèn participant, i crec que podem afegir que és l'única manera d'aprendre'n.

COM TREBALLEN ELS CONSELLS ESCOLARS MUNICIPALS A BARCELONA

El Consell Escolar Municipal de Barcelona (CEM) treballa normalment a través de comissions. Els diferents membres que ho desitgen s'apunten a les comissions de treball en funció del seu interès i disponibilitat. El Consell Escolar Municipal de Barcelona té quatre comissions aprovades i en funcionament a més de la comissió permanent. El consell es reuneix també en plenari com a mínim dues vegades l'any.

En les sessions plenàries, el Consell és informat per part de la Presidència de l'actuació municipal que es considera rellevant i rep informació derivada de les actuacions de l'administració educativa o del Consell Escolar de Catalunya; realitza també el seguiment del treball que desenvolupen les comissions; coneix, analitza, valora i aprova, quan cal, els informes o dictàmens que li presenten alguna de les comissions de treball, o la secretaria del Consell.

Els Consells Escolars Municipals de Districte (CEMD) funcionen autònomament i tenen també estipulades i aprovades diverses comissions a través de les quals actua ordinàriament i respon de la seva actuació en el Consell Plenari que es reuneix periòdicament.

A través de les comissions, els consells, que aproven anualment un pla de treball, impulsen les línies que consideren d'actuació prioritària.

Cada any, però, sorgeix algun tema que es considera prioritari i sobre el qual cal un posicionament de tota la comunitat educativa de la ciutat aplegada en els consells. Són temes que exigeixen un treball a nivell de ciutat, transversal i que doni com a resultat un producte final fruit de l'aportació de tothom que hi hagi volgut participar.

En aquests casos tenim com a objectiu principal implicar al màxim la comunitat educativa de la ciutat representada als consells tant a escala de districte com a escala de ciutat. Ens hem de dotar, doncs, d'una metodologia que inclogui uns criteris de treball que siguin participats, que tots els consellers i conselleres que tinguin coses a dir les puguin expressar, que reculli la riquesa de la diversitat d'opcions i opinions presents en uns òrgans tant plurals com són els consells.

«Tenim com objectiu principal implicar al màxim la comunitat educativa de la ciutat representada als consells.»

EL TREBALL TRANSVERSAL

Per treballar els temes de forma transversal i implicar al màxim els membres optem per fer un treball en diferents fases:

- Primer, ens cal donar la màxima **informació** perquè tinguem un punt de partida tan homogeni com es pugui. Per això, preparam dossiers amb informació d'interès sobre el tema, celebrem una o diverses jornades per conèixer aportacions, reflexions, punts de vista des de diversos posicionament, a fi d'obtenir una visió global.

Aquesta fase va adreçada a tots els membres dels Consells escolars Municipals de Districte i de ciutat, i també convidem els representants municipals membres dels consells escolars dels centres públics de la ciutat.

- La següent fase és de **debat**.

Normalment aquesta fase es realitza a partir de la comissió del CEM corresponent o aquella que s'hagi posat en marxa expressament, amplificada amb una representació de cada districte.

Es parteix d'un text que s'elabora prèviament. Normalment es constitueix una permanent amb la presidència del grup i altres membres que hi han volgut ser per fer la primera redacció o per confeccionar un esquema. Aquest és l'instrument base que serveix per iniciar el debat. El text o l'esquema es va modificant o enriquint a partir de les diferents aportacions del conjunt.

Són debats on tothom se sent lliure per intervenir, defensar els punts de vista, apropar postures, consensuar si cal, o, si això no és possible, mostrar les diferents postures i opinions. Són moments molt rics on s'exerceix plenament la participació, s'escolta, es dialoga i es construeix en comú. En definitiva, es treballa per a la cohesió de la comunitat educativa de la ciutat.

Així arribem a elaborar un document que presentem als membres de la comissió permanent quan cal, pel vist i plau inicial i o esmenar allò que considerin procedent. El document, així treballat, es passa als Consells Escolars de Districte.

LA FASE DE TREBALL ALS CONSELLS ESCOLARS DE DISTRICTE

Cada consell s'organitza per treballar el document sorgit de la comissió central en el termini que s'ha estipulat a nivell general. Fruit del treball, el document, normalment, rep aportacions, suggeriments i/o esmenes que es fan arribar a la comissió de treball central. Moltes vegades els consells de districte treballen en comissions o plenaris ampliats en els quals conviden a participar les presidències dels consells escolars de centre que hi vulguin assistir.

La propera fase és de treball en la comissió central, on s'analitzen les aportacions dels districtes i s'incorporen o desestimen o es deixen les diverses opcions, si la comissió ho considera adient.

A partir d'aquí ja hi ha un document que s'envia a tots els membres del CEM de Barcelona i es porta a aprovació en una sessió plenària que es convoca expressament. A aquesta sessió es conviden també en qualitat d'observadors els membres dels districtes que han participat directament en les discussions.

Els darrers anys el consell ha treballat diversos temes amb aquesta metodologia participativa, com han estat els criteris per l'adequació del mapa escolar de Barcelona o l'informe sobre el temps i l'organització del calendari i l'horari escolar. ■

Secretaria del Consell Escolar Municipal de Barcelona
cem@mail.bcn.es

EL PROCÉS PARTICIPATIU SOBRE EL PACTE NACIONAL PER A L'EDUCACIÓ

Tot i disposar de poc temps i coincidir amb el procés electoral de renovació parcial dels consells escolars dels Districtes, el Consell Escolar Municipal de la ciutat de Barcelona i els Consells Escolars dels Districtes han volgut participar en el debat sobre el Pacte Nacional per a l'Educació proposat per la Conselleria d'Educació de la Generalitat de Catalunya i així contribuir amb les aportacions i reflexions de la comunitat educativa de la ciutat al debat general.

Fase informativa

Es va iniciar el debat amb una sessió informativa que va tenir lloc el dia 26 de gener on diferents experts coordinadors o membres dels diferents grups de treball de la Conselleria van exposar les idees generals de les cinc ponències marc: professorat, autonomia de centres, família i educació i coresponsabilitat dels ajuntaments amb l'educació.

Fase de debat

Les persones participants a la sessió informativa es van apuntar a les diferents taules de debat. Es van organitzar tres grups, presidits per diferents membres de la comissió permanent del CEM que presentaven i dinamitzaven les taules de debat.

El primer grup va tractar les ponències relacionades amb professorat i autonomia de centres; el segon grup sobre família i educació, i igualtat d'oportunitats i llibertat d'ensenyament en el servei públic educatiu, i el tercer grup sobre coresponsabilitat dels ajuntaments amb l'educació.

Cada grup va acordar el sistema de treball i es va reunir les vegades que va considerar oportunes. A cada sessió es recollien les aportacions. Fruit del debat i dels criteris que ha anat elaborant el CEM a partir de diferents reflexions sobre els temes i que figuren en diferents publicacions, es van elaborar dos documents que es van presentar en una sessió de treball de posada en comú.

Els documents

Un document respon a les preguntes que formula cada ponència, i l'altre és un document general on es fa una anàlisi general de les ponències amb els buits que presenten, i un apartat per a cada ponència amb els acords i propostes més rellevants. Aquest és el document que s'enviarà a les persones participants als debats i als membres de la permanent del Consell i que, amb el seu vist i plau, s'enviarà als CEMD.

Paral·lelament, els CEMD han estat fent el procés electoral que ja hem esmentat anteriorment. Alguns districtes faran sessions de treball per conèixer i fer aportacions al document elaborat i, en tot cas, tractaran el document en els plenaris que han tingut lloc durant el mes de març per a constituir el nou consell sorgit de les eleccions efectuades. Cada districte ha convidat els consells escolars dels centres a participar, ja sigui enviant les seves propostes o assistint i participant a la sessió plenària per a fer-hi aportacions. Les propostes que es realitzin seran analitzades en el marc de la comissió permanent del CEM, ampliada amb aquelles persones que formaven part de les meses de les ponències, i d'aquí sorgirà el document final que es portarà per a l'aprovació del Consell Plenari convocat amb aquest únic punt del dia. A aquest plenari podran assistir com a observadores aquelles persones que han participat directament en les comissions de treball.

El document aprovat en el Consell Plenari del CEM s'enviarà al Consell Escolar de Catalunya i serà l'aportació que la comunitat educativa de la ciutat de Barcelona farà al debat sobre el Pacte Nacional per a l'Educació que ha de servir com a base per elaborar la Llei Catalana d'Educació.

Per a més informació:

www.bcn.es/cem

(podeu consultar documents sobre la constitució i funcionament del Consell Escolar Municipal i dels Consells Escolars de Districte).

Per a més informació:

www.gencat.net/educacio/pacte

TOTES LES MEDITERRÀNIES DEL MÓN

UN PASSEIG DIDÀCTIC PEL JARDI BOTÀNIC DE BARCELONA

Conèixer les plantes, observar una flor, plantar una llavor, descobrir les condicions climàtiques...

Són tantes les coses que ens ofereix un jardí! Així ho van pensar des del Jardí Botànic de Barcelona, que dona l'oportunitat a les escoles de descobrir la vegetació mediterrània que hi ha per tot el món.

Un passeig entre plantes i flors, per aprendre a viure amb harmonia amb l'entorn.

El Jardí Botànic de Barcelona va ser inaugurat l'abril del 1999. És un jardí molt jove, que creix dia a dia i canvia al llarg de l'any. Ens ofereix la gran oportunitat de veure'l créixer i madurar a més de viure un jardí diferent en cada estació de l'any. Però comencem mirant una mica cap als inicis d'aquesta història.

Els jardins botànics han anat evolucionant al llarg del temps. Als segles XVI i XVII, eren centres on es cultivaven herbes medicinals, com és el Jardí Botànic de Pàdova (1545). Al segle XVIII, es van convertir en espais d'acclimatació de plantes exòtiques que es volien introduir en jardins reials, com és el Jardí Botànic de l'Orotava (Tenerife). Posteriorment, es van convertir en espais d'exposició

de plantes, on variaven els criteris d'ordenació: taxonòmics o sistemàtics, geogràfics o ecològics...

A finals del segle XX, la societat s'adona que la destrucció de la natura és un greu problema i que cal conservar les espècies amenaçades; cal fer recerca i difusió d'aquests coneixements per sensibilitzar les persones de la importància de respectar el nostre entorn. Apareixen els jardins dedicats a la conservació, en els quals es representa la flora pròpia de la regió on s'ubica el jardí botànic.

Així, al Jardí Botànic de Barcelona es representa la vegetació mediterrània de tot el món: Xile central, Califòrnia, el sud de Sudàfrica, Austràlia meridional, i la conca mediterrània. Representar plantes mediterrànies en el seu clima fa que els requeriments de manteniment siguin més escassos. També tenim representada la flora canària, tot i que pertany a un clima subtropical, ja que es considera que la flora mediterrània va evolucionar a partir d'una flora subtropical.

Les col·leccions estan ordenades seguint tres criteris: la procedència geogràfica de les plantes, els requeriments ecològics i la catena natural (bosc a la part més alta i brolles a la central i baixa). Al Jardí Botànic representem paisatges de la natura: els anomenem fitoepisodis. Cal tenir present que el jardí és molt jove encara, i aquestes comunitats encara no estan completes ni madures. És un procés lent i gradual, anar afegint espècies i donar-los el temps d'arrelar i créixer.

«Un centre on s'aprèn jugant, escoltant contes o música mentre s'observa la morfologia d'espines i de flors.»

Jardí Botànic

FUNCIONS I ACTIVITATS

El que diferencia un jardí botànic d'un altre jardí o parc és que als jardins botànics les plantes vives exposades estan correctament determinades i identificades, i estan ordenades segons un criteri científic. Les tres funcions principals d'un jardí botànic són la recerca, la conservació del patrimoni vegetal i l'educació. Els jardins botànics hem de ser centres de divulgació de la ciència, hem d'apropar a tots els públics coneixements sobre botànica i sobre ecologia. Hem de sensibilitzar tots els ciutadans i ciutadanes sobre la necessitat de respectar el nostre entorn, de l'empobriment que suposa la desaparició d'espècies i, per tant, de la pèrdua de biodiversitat. La gent ha de conèixer la feina dels científics, l'hem de posar al seu abast. Els jardins podem ser centres on la gent aprengui jugant, escoltant contes o música mentre observa la diversitat de morfologies d'espines i de flors.

Al Jardí Botànic de Barcelona, les activitats escolars estan organitzades per l'Associació d'Amics del Jardí Botànic, amb la col·laboració del personal tècnic del Jardí.

L'Associació d'Amics del Jardí Botànic de Barcelona és una associació que existeix des de l'any 1993 i que es va fundar a partir del moment en què es va començar a parlar de la possible creació d'un Jardí Botànic a la ciutat de Barcelona.

Des de la seva consolidació com a entitat, l'associació, en la seva línia d'estimulació i mecenatge en favor del nou Jardí Botànic, va veure la necessitat d'engegar un Servei d'Activitats Educatives, en un moment en què els esforços del jardí se centraven principalment en la plantació i el creixement d'aquest. Ara per ara, les línies d'actuació del Jardí Botànic tenen com a eixos centrals l'educació i la divulgació, per la qual cosa els Serveis d'Acti-

vitats Educatives són essencials per a la dinàmica d'aquest equipament.

El projecte educatiu per a escoles del Jardí Botànic de Barcelona s'estructura en activitats que es realitzen a l'aire lliure i sobre continguts curriculars que s'han treballat prèviament a classe i que es completen després de la visita, a l'escola. L'element clau és, doncs, valorar el suport pedagògic que s'ofereix al professorat de totes les activitats ofertes, tant abans com després de la visita al jardí.

Així doncs, des del febrer de 2001, s'ofereixen a grups escolars i de lleure un ventall d'activitats educatives, amb la intenció de ser una eina eficaç per a l'assoliment dels objectius curriculars de l'alumnat en qüestions de vegetació i medi ambient.

Aquest projecte educatiu fa, doncs, una ferma aposta per tal d'establir les activitats de l'Associació com a referent educatiu dins el món vegetal. En fi, tot un repte de cara a les generacions futures en harmonia amb el medi ambient. ■

Mònica Viladesau i Vilanova

Educadora del Servei d'Activitats Educatives de l'Associació d'Amics del Jardí Botànic de Barcelona

M. Teresa Vila i Merino

Responsable programa d'activitats del Jardí Botànic de Barcelona

Per a més informació:

Jardí Botànic de Barcelona
Dr. Font i Quer, s/n
08038 Barcelona
tel. 93 426 49 35
www.jardibotanic.bcn.es

VISITES, JOCS I TALLERS

Aquestes són les activitats que s'organitzen pels centres escolars:

Educació infantil – *El trencaclosques del Jardí Botànic*

Educació primària – *Itinerari Interpretatiu*

Cicle inicial

- **Un jardí per jugar i descobrir:** joc de pistes que té com a finalitat reconèixer les plantes com a éssers vius i identificar les parts de les plantes del nostre entorn.

- **Un jardí per plantar:** taller destinat a conèixer el procés de plantació d'un exemplar vegetal de mida petita, així com de quines són les eines que hem d'emprar i les mesures de seguretat que hem de seguir. El taller aprofundeix en el reciclatge i el compostatge en l'etapa educativa del cicle mitjà.

Cicle mitjà

- **Un jardí per plantar**

- **Deixa'm veure com ets i et diré on vius:**

taller que identifica les adaptacions de les plantes al lloc on viuen i als diferents ambients i zones mediterrànies representats en el jardí.

Cicle superior

- **Deixa'm veure com ets i et diré on vius**

- **Descobreix les flors de les mediterrànies:**

aquest taller permet d'aprofundir en les parts dels òrgans reproductors de les plantes amb flor, tant femenins com masculins, descobrint, alhora, la seva gran varietat morfològica.

- **Operació Planeta blau:** joc de rol a través del qual serem capaços de diferenciar el clima mediterrani dels altres climes de la Terra i de descriure les formacions vegetals més característiques del nostre clima.

- **Un Jardí Botànic? Per a què?:** taller destinat a descobrir el nostre coneixement sobre les plantes i l'organització i els serveis del Jardí.

Educació secundària – *Itinerari Interpretatiu*

Primer cicle

- **Descobreix les flors de les mediterrànies**

- **Operació Planeta blau**

- **Un Jardí Botànic? Per a què?**

Tots els tallers compten amb abundant material de treball: el dossier "El Nou Jardí Botànic de Barcelona"; la programació de l'activitat i les fitxes per treballar l'activitat prèviament i posterior a la visita al Jardí, la guia del professorat i tots els materials per al desenvolupament de les activitats al Jardí.

Paral·lelament als tallers, s'oferten per a les etapes educatives esmentades i també per al públic en general, els itineraris interpretatius.

LA NOVA CARTA

UN REPÀS ALS PRINCIPIS ACTUALITZATS DE LES CIUTATS EDUCADORES

Amb l'arribada del nou segle i els reptes d'una societat canviant, l'Associació Internacional de Ciutats Educadores ha volgut renovar els seus principis i ha redactat una nova Carta de les Ciutats Educadores. Després d'un procés i debat obert durant els últims anys la ciutat educadora es presenta renovada per aconseguir els seus objectius: l'educació de les persones, la plena igualtat i una societat del coneixement sense exclusions.

“El dret a la ciutat educadora ha de ser una garantia rellevant dels principis d'igualtat entre totes les persones, de justícia social i d'equilibri territorial.”

(preàmbul de la Carta de les Ciutats Educadores)

El 1994, les ciutats que s'adherien als principis de la Carta de Ciutats Educadores aprovada a Barcelona el 1990 i havien treballat juntes innovant polítiques educatives i intercanviant experiències, es van constituir en Associació Internacional a Bolònia. Va ser aleshores quan es va fer la primera revisió de la Carta.

L'any 2002, l'Assemblea General a proposta del Comitè Executiu a Tampere i amb motiu del VII Congrés Internacional fet a la ciutat finesa de Tampere, va acordar iniciar una nova actualització de la Carta per atendre millor les noves necessitats de les ciutats, derivades del canvi urbà, mundial i educatiu.

Complint aquest mandat la Secretaria de l'AICE va constituir un grup de treball amb algunes ciutats del Comitè Executiu, i Joan Manel del Pozo, professor de Filosofia a la universitat de Girona, va ser escollit com a redactor de la nova proposta. Un primer document de treball va ser difós a totes les ciutats membres, obrint un període de consulta en el qual van poder expressar les seves opinions per tal d'enriquir i consensuar el document final.

Joan Manuel Pozo, durant l'Assemblea General de Gènova, el novembre de 2004, va

explicar les modificacions del nou preàmbul i la reordenació dels 20 articles. Així, doncs, els Principis de la Carta queden reagrupats en tres títols:

1. El dret a la Ciutat Educadora, com a extensió del dret a l'educació i a viure en un context ciutadà educatiu.

2. El compromís de la ciutat, que explicita la seva actitud activa i que té com a objectiu el tercer apartat.

3. Al servei integral de les persones.

«La Ciutat Educadora es converteix en un dret i no pas en un privilegi, en què hi ha els agents de la ciutat.»

En la nova versió de la Carta, la Ciutat Educadora desborda l'escola i es converteix en dret, més que no pas un privilegi, en el qual s'impliquen els diversos agents que operen a la ciutat. Joan Manel del Pozo va voler evidenciar les capacitats educatives de la ciutat com a mitjà per a combatre les inèrcies deseducadores que s'hi generen, i va plantejar de nou els grans reptes del segle XXI: l'educació de les persones, la plena igualtat i una societat del coneixement sense exclusions.

També va explicar que el canvi d'etapa que viu la humanitat ha de possibilitar una ciutadania global rica en valors ètics i cívics, i unes ciutats que siguin plataformes d'experimentació democràtica.

CONCEPTES REFORÇATS:

Els conceptes reforçats a la nova redacció són:

- La formació al llarg de la vida: els cicles de coneixement s'han reduït i ja no es pot viure tota una vida amb un període únic de formació inicial. Cal planejar la incorporació d'adults a la formació activa i passiva, formal i no formal. El dret a la Ciutat Educadora, l'expressem com una ampliació del dret a l'educació i l'ampliem al dret a la formació al llarg de la vida, renovant així la ciutat el compromís amb la formació dels seus habitants.

- L'accessibilitat de les persones amb dependències en l'entorn urbà. Els enunciats de la carta anterior del dret al joc, al lleure i l'acostament a la natura, s'enriqueixen atenent les necessitats d'accessibilitat, trobada i relació. L'atenció a les necessitats de les persones amb dependències i la planificació urbanística d'equipaments i serveis que els permeti ser autònoms.

- La cooperació intergeneracional. L'esperança de vida s'ha allargat i cal trobar un rol i una situació com a ciutadans actius per a la tercera edat. El diàleg intergeneracional es desenvolupa amb la proposta de projectes conjunts on pugui valorar-se la sinèrgia de les diferents capacitats i valors propis de cada edat.

- La cooperació solidària internacional, també a nivell local i entre les ciutats. Es ressalta el concepte de la pau al món.

- Es subratlla la voluntat de fomentar la cohesió social entre els barris i habitants de tota condició, com a resposta a l'impacte de la globalització.

I més explícitament:

- La formació universal en tecnologies de la informació i comunicacions, per evitar l'exclusió del món virtual. Garantir la informació suficient i comprensible i incentivar als habitants a informar-se, reforçant l'ajuda als col·lectius que ho necessitin per tal d'evitar l'exclusió tecnològica

- El foment de la participació ciutadana crítica i coresponsable davant de la crisi de la democràcia, necessitat de formar i orientar en valors ètics i cívics per omplir la democràcia de contingut.

«Volem una ciutadania rica en valors ètics i cívics, i unes ciutats plataformes d'experimentació democràtica.»

- El desenvolupament sostenible, entès com solidaritat intergeneracional que no vol hipotecar el futur.

- Les polítiques municipals han de tenir un context de justícia social que permeti la qualitat de vida i la promoció dels seus habitants.

- La Ciutat Educadora valora l'acció formativa dels serveis públics enfront de l'ideal neoliberal que treballa per a la privatització dels serveis.

- El dret a vivenda, treball, lleure i transport públic.

- S'aconsella impulsar la cooperació entre l'administració i la societat civil, organitzada de manera lliure i democràtica. Establir vies de

diàleg i cooperació permanent amb les diverses ONG, associacions, grups de ciutadans...

- Es valora l'associacionisme com a forma de participació i coresponsabilitat cívica.

La Carta inclou els principis esmentats i deixa oberta la possibilitat d'ampliar-los o reformar-los d'acord amb futures necessitats. La Carta és perfectible; i la redacció actual indica una etapa renovada en el camí que les Ciutats Educadores decideixen fer, al servei dels ciutadans i ciutadanes.

Finalment, Joan Manel del Pozo va agrair a les ciutats que han col·laborat en el procés de revisió amb les seves propostes, i va expressar el desig que les ciutats se sentin estimulades en el seu compromís al servei integral de les persones, i en resposta al dret que aquestes tenen a una Ciutat Educadora. ■

Associació Internacional de Ciutats Educadores

Per a més informació:

- Es pot trobar la carta en català, castellà, anglès i francès a www.edcities.org o demanar-la a l'AICE: C/ Avinyó 15, 2^a pl, 08002 Barcelona i tel: 93 342 77 20.

TERRITORI, ESCOLA I EMPRESA

10 ANYS DEL CONSELL DE LA FORMACIÓ PROFESSIONAL DE BARCELONA

Ja són 10 anys desenvolupant el triangle estratègic entre territori, escola i empresa. El Consell de la Formació Professional de Barcelona arriba al seu desè aniversari satisfet d'haver potenciat, a tots els nivells, la formació professional i la transició al món del treball dels nois i noies de la nostra ciutat. I, mirant cap el futur, el Consell fa balanç de tota la seva feina.

El Consell de la Formació Professional de Barcelona va sorgir com a proposta del Pla Estratègic Econòmic i Social Barcelona 2000 en la mesura que feia referència a la potenciació, a tots els nivells, de la formació professional i la investigació com a mitjà per al progrés. Es va encarregar a l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona que impulsés la mesura de crear un institut per a la formació professional, amb la participació de totes les entitats associatives i institucions afectades, per a la coordinació, la col·laboració i la planificació conjunta de la formació professional.

Fruit d'aquest encàrrec és la creació del Consell de la Formació Professional de Barcelona, l'any 1994.

El Consell va esdevenir un instrument polític i social de la ciutat en el camp de la formació professional, amb les funcions següents:

- Resoldre problemes i necessitats importants a la formació professional, que només tenen solucions de conjunt i que requereixen una dinàmica de participació i implicació.

- Abordar els dèficits i desequilibris existents a la formació professional: adequació entre oferta i demanda de formació, i connexió real entre el sistema educatiu i el sistema productiu, entre altres.

- Desenvolupar projectes per potenciar la transició al món del treball i la plena integració al món laboral del jovent de la nostra ciutat.

La realitat dels 10 anys de treball del Consell de la Formació Professional de Barcelona avalen l'encert de la decisió de crear-lo i la gran eficàcia i compromís de tots i cadascun dels seus components. El nombre, característiques, representació i nivell de participació dels diferents agents demostren que el consell és un bon model de participació ciutadana i de col·laboració entre els àmbits públic i privat.

D'altra banda, diversos fets demostren que aquest Consell és un referent de la ciutat, permanentment actualitzat, per a la formació professional:

- Més de 600 empreses en formen part.
- S'hi ha incorporat tota l'oferta pública de formació professional de la ciutat i s'ha iniciat la incorporació dels centres concertats amb oferta de formació professional.
- S'hi ha incorporat la Generalitat de Cata-

«Els 10 anys de treball avalen la decisió de crear-lo i l'eficàcia i compromís de cadascun dels seus components.»

lunya a través del Consell Català de la Formació Professional.

Pel que fa a les empreses adscrites al Consell, cal remarcar que la seva presència i implicació ha estat vital per al seu desenvolupament i per possibilitar els projectes que, dia a dia, hem realitzat. Han fet possible una millora en la qualitat de les pràctiques a les empreses, han facilitat l'experimentació de noves metodologies, han incorporat el nostre professorat a les seves organitzacions de treball per a facilitar la seva actualització i el seu reciclatge, i han sintonitzat les seves necessitats d'incorporar nous treballadors, amb la necessitat que tenen de trobar un primer treball als nois i noies sortits de la formació professional.

Quant als centres de formació, cal ressaltar la seva capacitat d'adaptació a les necessitats de la formació professional, impulsant processos de transició per als joves, principalment en la realització de pràctiques a les empreses, i la labor dels coordinadors i coor-

CONSELL DE LA
FORMACIÓ PROFESSIONAL
DE BARCELONA

Imatges de l'acte de celebració dels 10 anys del Consell de la Formació Professional de Barcelona

«Les empreses adscrites al Consell han fet possible una millora en la qualitat de les pràctiques.»

dinadores de formació professional i dels tutors i tutores dels cicles formatius, que s'esforcen dia a dia per la qualitat de les pràctiques a les empreses a través del seu seguiment.

NOUS IMPULSOS I FITES

En aquest moment, el Consell de la Formació Professional de Barcelona ha de continuar col·laborant estretament amb la ciutat en l'impuls de polítiques i mesures per a la formació professional des de quatre perspectives diferents:

- Col·laborant en la planificació de l'oferta de formació professional de la ciutat amb perspectiva metropolitana, de manera que faci possible la participació de tots els agents implicats, atenent l'equilibri territorial i les necessitats del sistema productiu en funció de l'especialització econòmica de l'entorn.
- Contribuint a què s'apliqui de forma eficaç a la ciutat un sistema nacional de qualificacions que permeti integrar els tres subsistemes de formació i la seva relació amb l'experiència laboral.
- Aconseguir que la formació professional dins del centre sigui motor de desenvolupament de la dinàmica socioeconòmica de la ciutat.
- Potenciant que l'estructura dels centres que imparteixen formació professional a la ciutat faciliti els elements imprescindibles per a la qualitat i eficàcia de la seva tasca, com són:

l'orientació, la recerca, la producció i la transferència de tecnologia.

Cal també marcar com a fites immediates que Barcelona:

- Promogui una formació professional que impulsi la ciutat cap a l'educació, la innovació i la participació a través de la professionalització dels i les joves.
- Promogui una estructura de centres per a la formació professional que permeti una infraestructura de formació, d'orientació, de recerca, de producció i de transferència de tecnologia.
- Garanteixi la implicació empresarial a l'estructura de la formació professional.
- Estigui oberta a Europa a través de la formació professional.

També cal destacar que s'ha d'avançar cap al Pacte per la Competitivitat, en el qual la formació i el seu vincle amb el món productiu ha estat un tema central. La cultura emprenedora i una relació més intensa entre les empreses i els centres de formació professional estan en aquest marc, i el Consell de la Formació Professional de Barcelona és un instrument idoni per avançar en aquest sentit que ja hem ofert a la Generalitat. ■

Consell de la Formació Professional de Barcelona

Per a més informació:

www.bcn.es/consellfpo

Hí podeu trobar:

- Consell de la Formació Professional de Barcelona, catàleg d'activitats
- Consell de la Formació Professional de Barcelona, informe anual (2003)

Hem llegit →

Manifest del Fòrum Social per l'Educació a Catalunya

Les persones aquí presents **ENS COMPROMETEM:**

- a lluitar per aquesta millora de la societat i, per tant, de l'educació.
- a fer propostes, des de cada àmbit, per tal d'aconseguir una educació que respongui a les necessitats de tota la població.
- a treballar de manera interdisciplinària entre els diferents sectors i agents socials.
- a implicar-nos en la consecució d'un ensenyament públic, laic, inclusiu i de qualitat que aplegui a tots infants i joves de Catalunya.
- a pressionar per tal que s'elimini la fragmentació social als centres educatius, derivada de l'existència de xarxes educatives diferents i desiguals.
- a fomentar un debat fluid i plural entre les persones i els agents que intervenen en el fet educatiu.

I és per això que les persones aquí presents **RECLAMEM a les Administracions** pertinents:

1. Que vetllin per una educació universal i gratuïta, que respongui a les necessitats reals de les persones i assegurui una veritable igualtat d'oportunitats.
2. Que es proporcionin les eines i els recursos necessaris per garantir una educació al llarg de tota la vida i es posin els mitjans necessaris per fer possible una oferta educativa àmplia.
3. Que es garanteixi la resposta pública a les necessitats educatives de les persones adultes amb l'adequada redefinició de les escoles d'adults i que es garanteixi l'atenció educativa a les persones adultes immigrades.
4. Que s'asseguri l'educació infantil pública i gratuïta de 0 a 6 anys i sigui reconeguda com un dret de tots els nens i nenes.
5. Que es treballi per adequar la vida laboral a les necessitats dels pares i mares per tal que puguin realitzar amb condicions la seva funció educativa.
6. Que es garanteixi la millora de les competències teòriques i pràctiques de tots els professionals que intervenen en els processos educatius, i s'assegurin unes condicions de treball dignes per a tots i totes.

7. Que les Administracions apostin decididament per prioritzar una xarxa pública d'educació en tots els nivells educatius i que respongui a les necessitats de totes les persones. Que es faci una revisió a fons dels criteris de concertació dels centres privats o d'iniciativa social, per tal que tots els centres que reben fons públics compleixin tots els requisits legals, socials i propis d'un servei públic. Aquells que no els complissin no haurien de rebre cap mena de subvenció pública.

8. Que les Administracions haurien de tenir com a objectiu a llarg termini que totes les escoles i els serveis educatius finançats amb diner públic siguin de titularitat pública.

9. Que es posin tots els recursos humans, tècnics i materials necessaris per atendre tota la diversitat de l'alumnat i per assegurar un sistema educatiu inclusiu i una veritable igualtat d'oportunitats.

10. Que es garanteixi la laïcitat del sistema educatiu, l'educació intercultural i no sexista, que promogui la igualtat entre els homes i les dones, el respecte a les diferents llengües i cultures, opinions i creences, el respecte a les diferents orientacions sexuals i identitats de gènere, que treballi per la creació d'una consciència crítica, que impulsi els valors democràtics i se suprimeixi tot enfocament i contingut doctrinari, sexista, homòfob o racista.

11. Que s'asseguri una major inversió en tots els àmbits socials que incideixen en els processos educatius: educació d'adults, educació no formal, educació en el lleure, comunitats educatives, educació social, equipaments socioculturals, centres oberts, biblioteques, associacionisme educatiu, espais, etc. Que s'asseguri un augment substancial dels pressupostos dedicats a l'educació, que situïn la despesa del nostre país en la mitjana europea.

Extracte del manifest del Fòrum Social per l'Educació a Catalunya, que es va celebrar el passat 27 de febrer del 2005 a Barcelona. Per llegir tot el manifest: www.forumeducacio.org/pdf/manifest.pdf

Lectura →

Núria Solsona, Amparo Tomé, Rafaela Subías,
Judit Pruna i Xus de Miguel
Cuinar, planxar i tenir cura d'altri a l'escola
Editorial Octaedro, Barcelona, 2005.

Aquest llibre relata unes experiències d'aula a l'hora d'introduir en els centres escolars activitats que normalment fem a casa i de les quals tradicionalment s'han encarregat les dones. Ens referim als sabers i a la pràctica associats a la cura de la roba, a la cuina, a la cura de les altres persones; però també a la coresponsabilitat i l'autonomia en les tasques de cura familiar. L'objectiu del llibre és el de revaloritzar les pràctiques de cura, com a contingut curricular, i potenciar que l'alumnat prengui consciència de la importància d'establir unes relacions interpersonals satisfactòries, en l'àmbit escolar i en el familiar.

Les autores del llibre tenen una àmplia experiència en la investigació i el treball a l'aula sobre coeducació, i són col·laboradores del Projecte d'Educació en Valors de l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona, que dirigeix Amparo Tomé.

Carlos Lomas
Los chicos también lloran
Paidós, Barcelona, 2004

Aquest llibre analitza com s'ensenya i com s'aprèn a ser home en els diferents àmbits de la vida humana i es proposa una intervenció educativa, social i política en aquests àmbits amb l'objectiu de modificar els estereotips sexuals i les actituds vinculades a la masculinitat hegemònica. El llibre s'atura en l'anàlisi de la masculinitat en l'àmbit escolar des de la idea que reflexionar sobre la construcció de la masculinitat a les escoles i instituts és una urgència ètica i estratègica. Educar els nois en l'ètica de la cura de les persones, en la cultura de la pau i del diàleg, en l'expressió dels sentiments i de les emocions, en l'aprenentatge de les tasques associades convencionalment a les dones i en el rebuig a qualsevol tipus de violència simbòlica, psicològica i física contra les dones i els altres homes, constitueix un dels camins més perfectes per aconseguir una major igualtat entre les persones.

Les i els que hem escrit en aquest número

III Concurs de Composició d'Òpera per a Escolars

Dins el Projecte Òpera a Secundària es convoca el III Concurs de Composició d'Òpera per a Escolars (text i partitura), que té com a objectiu donar, tant al professorat com a l'alumnat, una eina que, per les seves característiques i atractiu, faciliti el coneixement de l'òpera i de la música contemporània en aquesta etapa educativa. El premi està dotat amb 9.000 euros i l'obra guanyadora s'estrenarà la primavera del 2006. Els projectes s'han de lliurar entre l'1 i el 29 d'abril de 2005.
 → Per a més informació: : www.liceubarcelona.com - www.esmuc.net - www.bcn.es/educacio

Tallers de producció audiovisual

AulaMèdia organitza uns tallers de producció audiovisual adreçats a l'alumnat de secundària de Barcelona ciutat i comarques. Aquest taller planteja amb la idea de donar a l'alumnat un element més per a l'anàlisi del discurs audiovisual: el coneixement de seu procés de producció.
 → Per a més informació: www.aulamedia.org/tallers

Premis Leandre Colomer

L'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona i la Fundació Leandre Colomer anuncien la novena convocatòria dels Premis Leandre Colomer per al curs 2004-2005. El propòsit de les entitats convocants és donar suport a projectes col·lectius que impliquin al professorat i l'alumnat i, si és possible, al centre. El primer premi està dotat amb 3.600 euros i el termini de presentacions de treballs s'estén des de l'1 de juny fins el 9 de setembre.
 → Per a més informació: www.uab.es/ice/

Araceli Vilarrasa, del Projecte Educatiu de Ciutat
Associació Internacional de Ciutats Educadores
Clàudia, Juanjo, Bernat, Pol, Júlia i Anna, alumnes de l'escola Sant Felip Neri
Consell de la Formació Professional de Barcelona
Emília, coordinadora de l'IES Alzina
Enric, Coral, Pablo, David, Marc, Albert, Marc i Alba, alumnes de l'IES Alzina
Eugènia Salvador, Codirectora de l'Associació Lectura Fàcil
M. Teresa Vila i Merino, responsable programa d'activitats del Jardí Botànic de Barcelona
Mariano Fernández Enguita, catedràtic de Sociologia de la Universitat de Salamanca
Mònica Viladesau i Vilanova, educadora del servei d'activitats educatives de l'Associació d'Amics del Jardí Botànic de Barcelona
Ramon Breu, professor de secundària i coordinador de Cinescola
Rosa, tutora de l'escola Sant Felip Neri
Secretaria del Consell Escolar Municipal de Barcelona
Victòria Barceló, mestra de Ciències Socials i tutora de l'IES Josep Pla

de tot una mica

La tira còmica
 Galceran Amorós Mèlich / Escola Massana

Nom i cognoms: _____

Adreça particular: _____ CP: _____

Localitat: _____ Província: _____ Telèfon: _____

Correu electrònic: _____ Professió: _____

Lloc de treball (optatiu): _____

Remeteu-la a: **Revista Barcelona Educació: Pça. Espanya, 5 08014 Barcelona**
 Fax: 93 402 36 01 e-mail: imebatencio@mail.bcn.es

La base de dades del Mailing d'educació s'inscriu en l'Agència de Protecció de Dades (APD). Les dades que ens faciliti es poden utilitzar per a les trameses de l'Institut d'Educació, i estan a la seva disposició per a consulta, modificació o cancel·lació (Llei orgànica 15/1999 de 13 de desembre de Protecció de Dades de Caràcter Personal). **Autoritza també la cessió o comunicació d'aquestes dades, per efectuar trameses i comunicacions per part d'altres institucions educatives públiques i privades que les sol·licitin** sí NO

Data i signatura: _____

Vull rebre Barcelona Educació a casa
 Butlleta de subscripció gratuïta

Barcelona és
una bona escola.

PREINSCRIPCIÓ
I MATRICULACIÓ
CURS 2005-2006

Consorci d'Educació
de Barcelona

Generalitat de Catalunya
Ajuntament de Barcelona

Per obtenir més informació:

- Als mateixos centres educatius
- Oficina d'Informació Escolar
C/Bruc 90, baixos, Tel: 93 467 73 50
- Serveis Territorials d'Educació de Barcelona Ciutat
Av. del Paral·lel, 71-73, Tel: 93 443 95 00
- Als Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica
- Als Serveis d'Assessorament Acadèmic i Professional
- A les secretaries del Consell Escolar Municipal de cada districte
- Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona
Al punt d'atenció: Pl. Espanya, 5, Tel: 93 4023663
- A les Oficines d'Atenció al Ciutadà (OAC):
Ciutat Vella (Ramalleres, 17), Eixample (Aragó, 311), Sants-Montjuïc
(Creu Coberta, 104), Les Corts (Pl. Comas, 18), Sarrià-Sant Gervasi
(Pl. Consell de la Vila, 7), Gràcia (Francisco Giner, 46), Horta-Guinardó
(Rda. Guinardó, 49), Nou Barris (Dr. Pi i Molist, 133), Sant Andreu
(Pl. Orfila, 1), Sant Martí (Pl. Valentí Almirall, 1), Ciutat (Pl. Sant Miquel, 4).
- El telèfon 010 (preu de la trucada 0,55 euros/3 minuts)
- www.bcn.es/educacio
- www.gencat.net/ense